

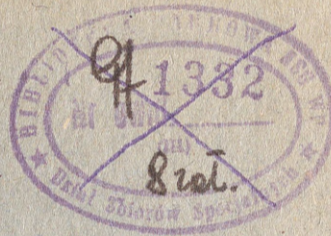
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

POUFNE

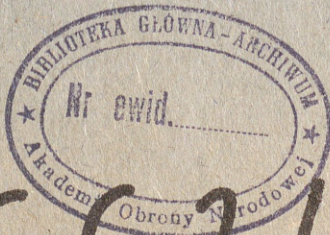
Egz. Nr 1



PROGNOZA 2

**OCENA STANU ORAZ PROGNOZA
ROZWOJU TAKTYKI OGÓLNEJ**

(Materiały pomocnicze)



55634

WARSZAWA

GRUDZIEŃ

1982



AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

POUFNE

Egz. Nr 1



PROGNOZA 2
OCENA STANU ORAZ PROGNOZA
ROZWOJU TAKTYKI OGÓLNEJ
(Materiały pomocnicze)



55634

WARSZAWA

GRUDZIEŃ

1982

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~POUFNE~~

Egz. nr ~~.....~~ 1



PROGNOZA - 2

OCENA STANU ORAZ PROGNOZA ROZWOJU
TAKTYKI OGÓLNEJ
/Materiały pomocnicze/



*Inkubacja
na "JAWNE"
27.01.2003*

ppłk W. Wójcik

KIEROWNIK ZESPOŁU

płk dr Teofil WÓJCIK

CZŁONEK ZESPOŁU

mjr dypl. Ryszard WRÓBLEWSKI

SZEF KATEDRY TAKTYKI
OGÓLNEJ

płk dypl. Witold WÓJCIK

WARSZAWA

GRUDZIEŃ

1981 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp

1. OCENA AKTUALNEGO STANU TAKTYKI OGÓLNEJ

1.1. Ocena dotychczasowego rozwoju i istniejącego stanu taktyki ogólnej.

1.1.1. Przedmiot badań taktyki ogólnej

1.1.2. Struktura taktyki ogólnej

1.1.3. Związki taktyki /ogólnej/ z innymi naukami i dyscyplinami naukowymi sztuki wojennej.

1.2. Ocena dotychczasowego rozwoju i aktualnego stanu potencjału naukowego taktyki ogólnej.

1.2.1. Ilościowy i jakościowy rozwój oraz stan aktualny kadr naukowych.

1.2.2. Zaplecze taktyki ogólnej.

1.2.3. Nakłady finansowe.

1.3. Ocena rozwoju i stanu aktualnego instytucjonalnego i organizacyjnego ujęcia taktyki ogólnej.

1.4. Ocena dojrzałości metodologicznej taktyki ogólnej.

2. CHARAKTERYSTYKA PRZYJĘTYCH WSTĘPNIE ZAŁOŻEN

3. PROGNOZA ROZWOJU TAKTYKI OGÓLNEJ

3.1. Zestawienie prognozowanej w przyszłości problematyki taktyki ogólnej.

3.2. Przewidywany rozwój potencjału naukowego taktyki ogólnej.

3.3. Przewidywany rozwój struktury taktyki ogólnej.

4. SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU PRAC PROGNOSTYCZNYCH

4.1. Opis stosowanych metod i technik badawczych.

4.1.1. Ocena skuteczności stosowanych metod i technik badawczych.

4.2. System prac prognostycznych w Katedrze Taktyki Ogólnej.

WYKAZ SCHEMATOW:

1. Taktyka /dyscyplina naukowa/
2. Przedmiot badań taktyki
3. Struktura taktyki
4. Układ i struktura taktyki - stan aktualny proponowany do przyjęcia
5. Związki taktyki z innymi naukami wojskowymi i dyscyplinami sztuki wojennej
6. Potencjał naukowy taktyki ogólnej
7. Układ i struktura taktyki - prognoza.

ZAAŁACZNIKI:

1. Obciążenie dydaktyczne i ogólne w roku szkolnym nauczyciela akademickiego Katedry Taktyki Ogólnej ASG WP.

Wstęp

Nauki wojskowe rozpatrują sztukę wojenną, jako całość składającą się ze strategii, sztuki operacyjnej i taktyki. Te trzy dziedziny sztuki wojennej są nierozzerwalnie związane ze sobą i warunkują się wzajemnie. Naukowe zrozumienie tej wzajemnej łączności i uwarunkowania oraz opierające się na nim ich właściwe wykorzystanie stanowią istotną gwarancję powodzenia w wojnie.

Taktyka^{1/}, jako jedna z najstarszych i podstawowych części składowych sztuki wojennej dała podstawy i początki do ukształtowania się rozwoju strategii, a następnie sztuki operacyjnej, jej teoretyczne i praktyczne zalecenia wykorzystują wszyscy żołnierze - od pojedynczego żołnierza do ZT włącznie.

Taktyka podobnie, jak każde zjawisko w społeczeństwie /przyrodzie/ przebiega /rozwija się/ zgodnie z określonymi prawidłowościami. *Przebiega i rozwija się zgodnie z określonymi prawidłowościami.* Poznanie istoty taktyki w tym taktyki ogólnej możliwe jest jedynie drogą poznania właściwych jej prawidłowości i powiązań ze sztuką operacyjną i strategią. *Przebiega i rozwija się zgodnie z określonymi prawidłowościami.* Jest to więc proces ukierunkowany, w którym określone przyczyny powodują określone skutki.

Przewidywanie naukowe rozwoju teorii i praktyki wojskowej, zwłaszcza taktyki jest niezwykle skomplikowane i trudne, szczególnie w warunkach dynamicznego rozwoju techniki i jakościowego przeobrażenia sił zbrojnych. Niezbędna jest bowiem znajomość nie tylko metod

^{1/} - - - - -
W języku greckim "taktyka" oznacza techné, taktiké:

1. Sposób, metoda postępowania mająca doprowadzić do osiągnięcia zamierzonego celu; działanie według obmyślonego planu.
2. "Taktikos" - w języku greckim - to człowiek sposobny do podporządkowania, postępujący umiejętnie, celowo, według obmyślonego planu.

i przedmiotu prognozowania, ale także nowoczesnej techniki bojowej /awangardowego sprzętu technicznego/, kierunków jej rozwoju, aktualnych sposobów i zasad prowadzenia walki zbrojnej oraz wielu innych dziedzin mających ścisły związek z taktyką. Trudności te wynikają także z dużej dowolności interpretacji dyscyplin naukowych /specjalności/ w sztuce wojennej, w tym i w taktyce^{2/}. Przyczyną tego stanu rzeczy jest brak jednoznacznych, naukowo uzasadnionych zasad i struktury dyscypliny "taktyki".

Z tego też względu prace prognostyczne, obejmujące etap analityczny, poprzedzono usystematyzowaniem i ujednoczeniem niektórych kontrowersyjnych pojęć związanych z taktyką. W rozważaniach przyjmuje się obowiązujący pogląd, że taktyka stanowi część składową sztuki wojennej. Taktyka jest wyodrębnioną ze sztuki wojennej dyscypliną naukową przede wszystkim ze względu na przedmiot badań.

Ponieważ Katedra Taktyki Ogólnej zajmuje się teorią przygotowania i prowadzenia walki na lądzie przez pododdziały i oddziały oraz związek taktyczny /tzw.ogólnowojskowe, tj. piechoty, wojsk zmechanizowanych, pancernych i desantowych/, dlatego ograniczono się do prognozowania tylko walki lądowej i lądowo-powietrznej pomijając walkę powietrzną i na morzu. Także pominięto te aspekty walki lądowej, które nie są domeną wyżej wymienionych wojsk, jak taktyka partyzancka, taktyka sił MSW oraz taktyka wojsk specjalnych /działania dywersyjne/.

Niniejsze opracowanie zawiera ocenę aktualnego stanu i rozwoju taktyki ogólnej, a także prognozę jej rozwoju do 2005 roku w horyzoncie czasu 5, 15 i 25 lat. Przedstawiona struktura taktyki i jej

^{2/} -----
W dyskusji nad strukturą nauki wojennej /klasyfikacją nauk wojennych/ występują nie tylko różnice w klasyfikacji tych nauk, ale również różnice terminologiczne. Spór dotyczy słownictwa wojskowego, na co zwraca uwagę płk St.Marciniak w artykule nt.: Tworzywo językowe w pracach nad klasyfikacją nauk wojennych. Myśl Wojskowa 9/1977, s.42.

podział na specjalności, podspecjalności, problemy, tematy i zagadnienia nie ma szerszego odzwierciedlenia w literaturze. Dlatego też należy nadal śledzić kierunki postępu różnych nauk i dyscyplin sztuki wojennej przez wielu specjalistów i naukowców, a także określać trendy rozwoju i wybierać te, które decydować będą o przyszłym polu walki.

1. OCENA AKTUALNEGO STANU TAKTYKI OGÓLNEJ

1.1. Ocena dotychczasowego rozwoju istniejącego stanu taktyki ogólnej

Taktyka, jako ^{sztuka wojennej} dyscyplina naukowa, z treściowego punktu widzenia jest teorią przygotowania i prowadzenia walki przez pododdziały, oddziały i ^{ki} związek taktyczny; jest zatem nauką o walce ^{3/} boju.

Taktyka rozwija się zgodnie z określonymi prawidłowościami w ścisłej zależności i powiązaniu ze sztuką operacyjną i strategią; przy czym o ile związek ten i współzależność ze strategią jest pośredni i bardziej odległy, to ze sztuką operacyjną bezpośredni i szczególnie bliski.^{4/}

Aktualnie taktyka stanowi podstawowe, najniższe ogniwo sztuki wojennej i decyduje w znacznym stopniu o realizacji celów i zadań sztuki operacyjnej. Ze względu na zakres stosowania zasad, form i sposobów prowadzenia walki, taktyka jest dyscypliną naukową o mniejszym stopniu ogólności działań bojowych niż sztuka operacyjna.

^{3/} -----
Wg poglądów "Zachodnich" taktyka uważana jest jako sztuka i nauka prowadzenia walki. Por.podr. Taktyka armii państw kapitalistycznych. Wyd. MON 1974r., s.9.

^{4/} Podobnie traktowano taktykę w okresie międzywojennym. Por.Polska Sztuka Wojenna 1918-1939. Wyd.BWW. Warszawa 1972, s.221.

Na przestrzeni historii wojen taktyka stanowiła podstawowe ogniwo wykonawcze strategii. W warunkach współczesnych nastąpiło pewne przewartościowanie roli i funkcji taktyki. Obecnie cele i zadania taktyki wyznaczane są przez sztukę operacyjną.^{5/} W przeszłości możliwości taktyczno-bojowe wojsk wywierały określony wpływ na sposoby i formy działań operacyjnych i strategicznych, zaś w warunkach współczesnych właściwości strategii, w tym głównie strategiczne wojska raketowe, w zasadniczy sposób wpływają na formy i sposoby działań bojowych na szczeblach taktycznych.

Nie oznacza to jednak, że obecnie znaczenie i rola taktyki w osiąganiu celów i zadań operacyjnych zmalały. Nadal tylko poprzez walkę można ostatecznie rozbić /rozgromić/ nieprzyjaciela, opanować i utrzymać ważne z taktyczno-operacyjnego punktu widzenia obiekty i obszary.

Zależnie od miejsca walki i rodzaju zaangażowanych w nią sił i środków rozróżnia się walkę lądową /naziemną/, powietrzną, morską, radioelektroniczną, a w przyszłości i inne /przeciwpowietrzną/.

1.1.1. Przedmiot badań taktyki ogólnej.^{6/}

Przedmiotem badań taktyki, jako dyscypliny naukowej, jest walka; jej przygotowanie i prowadzenie. Zewnętrznym przejawem walki, także jej przygotowania, są działania bojowe pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego wojsk własnych i nieprzyjaciela. Jednostronne rozpatrywanie działań bojowych pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego nie spełnia wymogu całościowego ujmowania przedmiotu taktyki, którego istotą jest przecieź starcie zbrojne dwóch przeciwstawnych stron. Zatem można stwierdzić, że taktyka bada formy i sposoby przygotowania i prowadzenia działań bojowych, pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego, których istotą jest starcie zbrojne

^{5/} Por. K. Nożko: Zagadnienia współczesnej sztuki wojennej. Warszawa 1973.

^{6/} Przedmiot badań taktyki ogólnej obrazuje schemat 1 i 2.

przeciwstawnych stron, mające przynieść każdej z nich osiągnięcie założonych celów, tj.: zniszczenie lub rozbicie przeciwnika, zmuszenie go do zaniechania oporu, opanowanie jego terytorium.

Walkę prowadzą tylko i jedynie te pododdziały, oddziały i związki taktyczne, które bezpośrednio realizują założone jej cele, to jest: fizycznie niszczą lub rozbijają przeciwnika, zmuszają go do zaniechania oporu, opanowują jego terytorium. Jest to atrybut pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych rodzajów wojsk i sił specjalnych. Do nich należą: piechota, wojska zmechanizowane, wojska pancerne, lotnictwo, wojska rakietowe i artyleria, wojska przeciwlotnicze, jednostki pływające marynarki wojennej, siły partyzanckie, siły MSW i pododdziały miotaczy ognia, pododdziały i oddziały wojsk specjalnych, pododdziały i oddziały minowania i niszczeń.

Walka z natury rzeczy ma charakter ogólnowojskowy. Jest rezultatem działań bojowych różnych rodzajów wojsk i sił specjalnych własnych i przeciwnika. Dlatego też wyodrębniła się w toku historycznych doświadczeń ogólna teoria walki, będąca integrującą i koordynującą nadbudową teorii taktyki rodzajów wojsk i sił specjalnych. Ta ogólna teoria walki, rozpatrująca problemy naukowe i zasady ogólne taktyki nazywana jest "taktyką ogólną".

W literaturze przedmiotu w dalszym ciągu istnieją spory w zakresie terminologii w interpretacji podstawowych elementów układu i struktury taktyki.^{7/} Jest to spowodowane nienadążaniem rozwoju teorii za postępem praktyki bojowej, szkoleniowej wojsk. Z drugiej strony jest to rezultat nie rozróżniania taktyki jako dyscypliny naukowej - czyli teorii o walce i taktyki jako praktyki - czyli

^{7/} - - - - -
W literaturze przedmiotu spotyka się inne ujęcie "taktyka ogólna", sprowadzającą ją do "sposobów przygotowania i prowadzenia działań bojowych przez ogólnowojskowe pododdziały, oddziały i związki taktyczne" - Por. podręcznik "Taktyka ogólna" str.7. Nie jest to jednak zgodne z poprzednimi tezami tego podręcznika.

zastosowania teorii walki w walce. Właśnie to nie rozróżnianie taktyki jako dyscypliny naukowej z taktyką w sensie praktycznym w dalszym ciągu przynosi poważny uszczerbek w rozwoju teorii taktyki i jest podstawowym źródłem sporów pojęciowych /terminologicznych/.

Taktyka ogólna bada walkę pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego z punktu widzenia sprawności działań bojowych, które w walce mają odzwierciedlenie. Chodzi bowiem o zwycięstwo w walce nad nieprzyjacielem mniejszymi siłami, w krótszym czasie i kosztem jak najmniejszych strat własnych.

Sprawność ta jest funkcją: doboru, kwalifikacji i zachowania żołnierzy i dowódców; organizacji procesu dowodzenia, struktury organizacyjnej pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego, obiegu informacji i procesu decyzyjnego; ilości i jakości wojskowego sprzętu technicznego w pododdziałach, oddziałach i związku taktycznym; ilości i jakości środków materiałowych; warunków sytuacji bojowej oraz czynników zewnętrznych środowiska działań bojowych.

Aby określić warunki sprawności pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego w walce należy wykorzystać wyniki badań wszystkich szczególnie dyscyplin naukowych, które zajmują się tymi elementami sprawności i będącymi dla taktyki dyscyplinami pomocniczymi. Problematyką walki zajmują się między innymi: teoria dowodzenia, teoria zabezpieczenia działań bojowych, pedagogika, psychologia i dydaktyka wojskowa, historia sztuki wojennej, teoria organizacji wojsk itp.

Metodami formułowania twierdzeń w taktyce ogólnej są indukcja i dedukcja. Wielodyscyplinarność taktyki jako dyscypliny naukowej wskazuje, że na gruncie taktyki dokonuje się oryginalna synteza wyników badań dyscyplin dla niej pomocniczych.

Badania naukowe w zakresie taktyki ogólnej mają charakter perspektywny. Służą przede wszystkim osiągnięciu przez pododdziały, oddziały i związek taktyczny najwyższej sprawności w przyszłej walce.

Taktyka ogólna określając zasady, metody /rodzaje i formy działań/ oraz środki walki wskazuje, jak osiągnąć najbardziej efektywne rezultaty w walce. Formami twierdzeń w taktyce są twierdzenia teoretyczne i dyrektywy praktyczne. Twierdzenie teoretyczne będące wynikiem określonej procedury badawczej przybierają postać zasad walki.

Dyrektywy praktyczne jako zalecenia sprawnego działania wojsk mogą mieć charakter:

- a/ bezwzględny, a więc są słuszne w każdych warunkach /np.przewaga/,
- b/ względny, a więc są słuszne do określonych sytuacji /np.atak pieszy/.

Dyrektywy praktyczne mogą przybrać postać:

- a/ ogólną, określającą metodę organizacji walki, a więc sposoby działania dla osiągnięcia pożądanego jego celów;
- b/ szczegółową, określającą techniki wykonawcze /sposoby użycia środków walki/.

Walkę traktuje się jako część składową działań bojowych. Jest ona jedynym sposobem rozbicia nieprzyjaciela i odniesienia nad nim zwycięstwa. Niezależnie od tego czy wojna będzie prowadzona z użyciem broni jądrowej, czy tylko środkami konwencjonalnymi - współczesna walka lądowa jest walką ogólnowojskową, biorą w niej udział ZT, oddziały i pododdziały różnych rodzajów wojsk i służb.^{8/}

Cel walki lądowej polega na rozbiciu taktycznego zgrupowania nieprzyjaciela i opanowaniu lub utrzymaniu ważnych rejonów terenu i obiektów.

8/ Por. schemat 2.

Walka na przestrzeni historii przeobrażała się w istotny sposób w zależności od poziomu cywilizacji i rozwoju technicznego danej epoki. W epoce pełnego rozwoju broni palnej - ^aznikała stopniowo walka wręcz, a rozwijała się walka ogniowa. Już w pierwszej wojnie światowej warunkiem osiągnięcia powodzenia staje się nieprzerwana i uporczywa walka o ogniową przewagę nad nieprzyjacielem.

Głębokie przemiany w charakterze i sposobach prowadzenia współczesnej walki ogólnowojskowej nastąpiły po wyposażeniu wojsk w broni rakietową ^{jądrową}. Jej ofbrzymia siła niszcząca i zdolność do samodzielnego wykonywania ważniejszych zadań taktycznych poprzez niszczenie lub obezwładnienie w niezwykle krótkim czasie całych pododdziałów, oddziałów i ZT, a także określanych elementów ugrupowania bojowego zmieniła radykalnie samą istotę walki ogólnowojskowej.

Współczesna walka lądowa i lądowo-powietrzna polega na wykonaniu uderzeń jądrowych i wysoce manewrowym działaniu ogólnowojskowego związku taktycznego, oddziałów i pododdziałów, skoordynowanych co do celu, miejsca i czasu. Szybki manewr w ślad za uderzeniami jądrowymi połączony z uderzeniem ogniowym konwencjonalnych środków ogniowych i gwałtowny atak /uderzenie/ stanowią istotę współczesnej walki.

Na walkę lądową i lądowo-powietrzną składa się szereg równoczesnych lub następujących po sobie krótkotrwałych starć prowadzonych na szerokim froncie i dużej głębokości wszystkimi dostępnymi środkami. Starcia te skupiają się w oddzielne ogniska na poszczególnych kierunkach, niekiedy znacznie od siebie oddalonych. Powstają stąd luki i otwarte skrzydła.

Z powyższego wynika, że rola taktycznych sił i środków walki we współczesnych działaniach bojowych jest w dalszym ciągu istotna. Mają one bowiem decydujący wkład w ostateczne rozbicie nieprzyjaciela na polu walki, gdyż są one jedynie zdolne wykorzystać skutki uderzeń jądrowych i uderzeń ogniowych konwencjonalnych środków rażenia wykonywanych przez szczebel operacyjny.

Stąd też na styku sztuki operacyjnej i taktyki wystąpiły duże zmiany jakościowe. Współczesnej operacji nie można już traktować jako zwykłej sumy walk prowadzonych przez ZT, połączonych jednym zamiarem. Istotą współczesnej operacji jest powiązanie uderzeń ogniowych /w tym też jądrowych/, wykonywanych operacyjnymi środkami rażenia, uzgodnionych co do **celu**, miejsca i czasu z działaniami sił i środków szczebla taktycznego. Użycie operacyjnych środków rażenia stwarza siłom taktycznym sprzyjające warunki do szybkiego rozbicia nieprzyjaciela i uzyskania powodzenia w działaniach bojowych.

1.1.2. Aktualne poglądy na strukturę taktyki i ocena stanu istniejącego.

W badaniach i przy ustalaniu stanu struktury taktyki, w tym też taktyki ogólnej, wystąpiły poważne trudności związane z brakiem odpowiednich materiałów źródłowych i istnieniem różnych poglądów w tej dyscyplinie wiedzy.

Doktrynalny podział /struktura taktyki/ odpowiada strukturze organizacyjnej Sił Zbrojnych PRL. Stąd też, wyodrębniono taktykę wojsk lądowych, taktykę wojsk lotniczych, taktykę wojsk OPK i taktykę marynarki wojennej. Ponadto uznano za niezbędne wydzielenie taktyki sił obrony cywilnej oraz taktyki partyzanckiej. Z dostępnej literatury źródłowej wynika też, że taktykę "posiada" /uprawia/ każdy rodzaj wojsk, co obrazuje schemat 3.

Ze względu na fakt, że walka ma charakter ogólnowojskowy i prowadzona jest przez pododdziały, oddziały i związki taktyczne Sił ~~Zbr~~ Zbrojnych, mające w swej strukturze organizacyjnej różne rodzaje wojsk przyjęto, że taktyka dzieli się na taktykę ogólną i taktykę rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk. W tym, doktrynalnym ujęciu taktyka ogólna jest dyscypliną naukową, obejmującą zagadnienia przygotowania i prowadzenia walki ogólnowojskowej przez pododdziały, oddziały i związki ogólnowojskowe /lądowe/ z udziałem innych

rodzajów wojsk. Określa ona zarazem zadania rodzajów wojsk i służb w walce ogólnowojskowej, charakter wspólnego działania na polu walki, a tym samym wywiera istotny wpływ na ich doskonalenie.

Teoria taktyki ogólnej bada i określa: charakter współczesnej walki, prawidłowości walki zbrojnej prowadzonej taktycznymi siłami i środkami głównie wojsk lądowych z udziałem innych rodzajów wojsk i służb; zasady organizacji i prowadzenia działań bojowych; zasady użycia w walce sił i środków; zasady dowodzenia oraz wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych.

Taktyka rodzajów sił zbrojnych i wojsk zajmuje się zagadnieniami /problemami/ prawidłowościami walki danego rodzaju sił zbrojnych i wojsk. Rozpatruje ona sposoby przygotowania i prowadzenia walki przez jednorodne pododdziały, oddziały i związki taktyczne danego rodzaju wojsk /służb/ w różnych sytuacjach bojowych z uwzględnieniem ich możliwości.

Taktyka ogólna spełnia swoją rolę i funkcję poprzez realizację celów badawczych drogą badań i uogólnień teoretycznych oraz cele użyteczne dotyczące rozwiązań praktycznych w działalności dowódców, sztabów i wojsk na szczeblach taktycznych.

Realizacja celów badawczych dotyczy określenia istoty i charakteru współczesnej walki /działań bojowych/ oraz opracowania zasad taktycznych uwzględniających aktualne i perspektywiczne możliwości zarówno wojsk własnych, jak i przeciwnika.^{9/} W odniesieniu zaś do celów praktycznych wyraża się to w przygotowaniu i działalności dowódców, sztabów i wojsk szczebli taktycznych do organizowania, prowadzenia i zabezpieczenia walki ogólnowojskowej z uwzględnieniem realnie istniejącej sytuacji.

^{9/} por. - Zestawienie problemów naukowo-badawczych /tabela 1/.

Według poglądów armii państw kapitalistycznych "taktyka" uważana jest za sztukę i naukę prowadzenia walki. W oficjalnych źródłach amerykańskich taktykę dzieli się na taktykę ogólną oraz taktykę rodzajów sił zbrojnych i wojsk.^{10/}

Taktyka ogólna zajmuje się istotą współczesnej walki ogólnowojskowej. Opierając swe badania na właściwościach bojowych uzbrojenia i techniki, możliwościach bojowych pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych ogólnowojskowych określa ona - z jednej strony - ich zadania i sposoby działania w walce ogólnowojskowej, a z drugiej - wywiera wpływ na ich rozwój. Jednocześnie taktyka ogólna uwzględnia sposoby i charakter działań rodzajów wojsk i wojsk specjalnych, ponieważ jej rozwój w dużym stopniu zależy od taktyki rodzajów wojsk. Z powyższego można wnioskować, że taktyka ogólna jest niejako ogólną teorią taktyki obejmująca problemy naukowe i zasady taktyki.

W świetle przeprowadzonych badań nad przedmiotem, układem i strukturą taktyki ogólnej trudno się zgodzić z przedstawionym poglądem w naszych Siłach Zbrojnych na strukturę taktyki w ujęciu doktrynalnym. Kwestia pierwsza sporna dotyczy treści pojęcia "taktyka ogólna" i jej miejsca w układzie i strukturze taktyki, jako dyscyplinie naukowej. W każdej nauce /dyscyplinie/ występują dwie części składowe podstawowego układu jej elementów: teoria ogólna i metodologia.

W taktyce, analogicznie - ogólna teoria taktyki i metodologia taktyki. Ogólna teoria danej nauki daje /lub tworzy/ podstawową nazwę danej dyscyplinie, np.: pedagogika ogólna, fizyka ogólna /lub tylko fizyka/ itp. Podobnie, ogólna teoria taktyki jest taktyką ogólną.

^{10/} - - - - -
Encyclopedia Britanica. Washington 1961.

W tym ujęciu, taktyka ogólna jest nadrzędnym elementem w układzie i strukturze taktyki w porównaniu do taktyki szczegółowych /rodzajów wojsk/.

Strukturę taktyki w takim ujęciu obrazuje schemat 4, a problemy taktyczne podaje tabela 1.

Pojęcia "taktyka ogólna" nie można utożsamiać z taktyką ogólnowojskowych pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych, gdyż stanowi ona w swej treści teoretyczne uogólnienie twierdzeń wszystkich taktyk rodzajów wojsk, wchodzących zarówno w skład wojsk lądowych, wojsk lotniczych, wojsk obrony powietrznej kraju i marynarki wojennej.

W ujęciu doktrynalnym pojęcie "taktyka ogólna" jest zawężone i dotyczy taktyki ogólnowojskowych pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego wojsk lądowych. Fakt ten powoduje wiele nieporozumień teoretycznych.

Druga kwestia sporna to pojęcie "taktyka rodzajów sił zbrojnych". Zgodnie z dotychczasowymi poglądami obejmuje ono taktykę wojsk lądowych, taktykę wojsk obrony powietrznej kraju, taktykę wojsk lotniczych i taktykę marynarki wojennej. Z przedmiotu badań taktyki wynika jednoznacznie, że badania ona walkę pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego. Wojska lądowe na przykład, składają się z rodzajów wojsk: zmechanizowanych, pancernych, desantowych, raketowych, artylerii i obrony przeciwlotniczej oraz zabezpieczających walkę - wojsk specjalnych: inżynieryjne, chemiczne, łączności, radiotechniczne, komunikacji i inne oraz służby techniczne i kwatermistrzowskie.

Tak więc pojęcie "wojska lądowe" oznacza nie tylko wojska "walczące", tj. realizujące bezpośrednio cele walki, ale i "zabezpieczające" walkę. Te ostatnie, wojska specjalne, nie mają "taktyki"; mówimy o użyciu tych wojsk w walce. W skład wojsk lądowych wchodzi również związki operacyjne. Dlatego też nie należy mówić o taktyce wojsk lądowych, a o taktyce pododdziałów i oddziałów oraz związku taktycznego rodzajów wojsk wojsk lądowych, wówczas mamy na myśli

walkę lądową.

Analogicznie, w innych rodzajach walki biorą udział: w walce np. morsko-powietrznej - jednostki pływające, pododdziały, oddziały i ZT lotnictwa morskiego, wojska raketowe, artylerii nabrzeżnej itp. - wszystkie ze składu Marynarki Wojennej, jako rodzaju sił zbrojnych. Ale oprócz wymienionych rodzajów wojsk w skład Marynarki Wojennej wchodzi wiele innych. Oznacza to, że taktyka, poza ogólną teorią, jest atrybutem pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego rodzajów wojsk, a nie sił zbrojnych.

Tabela 1

STAN WIEDZY W ZAKRESIE TAKTYKI

W celu ustalenia stanu wiedzy w zakresie taktyki przyjęto roboczo następujące określenie:

1. Wiedza zbadana, naukowo-nowelizowana w miarę zachodzących zmian w siłach zbrojnych.
- 2. Wiedza oparta na intuicji /bez badań naukowych/.
- 3. Wiedza nie zbadana /mało znana/.

I. TAKTYKA JAKO DYSCYPLINA NAUKOWA

A. TEORIA OGOLNA TAKTYKI - TAKTYKA OGOLNA

1. Problemy naukoznawcze

1.1. Przedmiot badań.

● 1.2. Miejsce taktyki w naukach wojskowych i powiązanie merytoryczno-strukturalne z innymi naukami.

1.3. Główne problemy i zagadnienia taktyki:

1.3.1. Teoria walki pojedynczego żołnierza, pododdziału, oddziału i ZT.

1.3.1.1. Teoria ruchu: uderzenie wojsk, manewr w walce.

1.3.1.2. Teoria ognia: jądrowego, konwencjonalnego.

1.3.2. Teoria /manewru/ rozmieszczania wojsk w terenie.

● 1.3.3. Teoria zabezpieczenia działań bojowych.

① 1.4. Struktura taktyki.

2. Zasady_ogólne

2.1. Istota i rodzaje działań bojowych pododdziałów, oddziałów i ZT.

2.2. Siły i środki walki pododdziałów, oddziałów i ZT.

● 2.3. Cechy charakterystyczne walki /charakter walki/.

● 2.4. Zasady walki pododdziałów, oddziałów i ZT.

B. Metodologia taktyki

1. Metody, techniki i narzędzia badawcze.

● 2. Procedury badawcze.

① 3. Epistemologiczne problemy pola walki.

II. SPECJALNOSCI TAKTYKI

/TAKTYKI RODZAJÓW WOJSK I SIŁ SPECJALNYCH/

TEORIA ZABEZPIECZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH.

1. Teoria przygotowania rodzajów wojsk, służb i sił specjalnych do działań bojowych oddziałów, pododdziałów i ZT.

2. Teoria użycia rodzajów wojsk, służb i sił specjalnych.

III. PROBLEMY NAUKOWO-BADAWCZE:

1. TEORIA DOWODZENIA - opracowuje KDow.

2. TEORIA PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

2.1. PRZYGOTOWANIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH

2.1.1. Zbieranie i studiowanie informacji o sytuacji.

2.1.2. Planowanie działań bojowych.

2.1.2.1. Podejmowanie decyzji.

2.1.2.2. Planowanie szczegółowe.

2.1.3. Organizowanie działań bojowych

2.1.3,1. Stawianie zadań wojskom.

2.1.3.2. Ustalanie sposobów współdziałania wojsk.

2.1.3.3. Organizacja zabezpieczenia działań bojowych.

2.1.3.4. Organizacja pracy partyjno-politycznej.

2.1.4. Kontrola realizacji postawionych zadań⁵ pomoc.

2.2. PROWADZENIE DZIAŁAŃ BOJOWYCH

2.2.1. MANEWR WOJSKAMI PRZED ROZPOCZĘCIEM WALKI

2.2.1.1. Sposoby przesunięcia i przegrupowania

2.2.1.2. Rozmach przesunięcia.

2.2.1.3. Ugrupowanie do przesunięcia.

2.2.2. Zajmowanie rejonów wyjściowych

2.2.2.1. Warunki zajmowania rejonów wyjściowych.

2.2.2.2. Możliwości tworzenia zgrupowań uderzeniowych w RW.

2.2.2.3. Odtwarzanie gotowości bojowej wojsk po zajęciu RW.

2.2.2.4. Ubezpieczenie postoju.

2.3. Wprowadzenie wojsk do walki /natarcia/.

2.3.1. Sposoby przechodzenia wojsk do natarcia.

2.3.2. Przegrupowanie wojsk na rubież ataku.

2.4. Przełamanie obrony.

● 2.4.1. Tworzenie przewagi na odcinku przełamania.

● 2.4.2. Sposoby przełamania obrony npla.

2.4.3. Rozwinięcie sił i środków zgrupowania uderzeniowego na odcinku przełamania.

● 2.4.4. Przełamanie kolejnych rubieży w głębi obrony npla.

2.5. Wprowadzenie drugich rzutów /odwodów/ do walki.

2.5.1. Warunki wprowadzenia drugich rzutów i odwodów.

2.5.2. Sposoby wprowadzania do walki drugich rzutów /odwodów/ do walki.

● 2.5.3. Manewr drugimi rzutami /odwodami/ na nieplanowe kierunki i rubieże.

2.5.4. Tworzenie odwodów.

● 2.5.5. Wszechstronne zabezpieczenie wprowadzenia do walki drugich rzutów.

2.6. Działanie oddziałów wydzielonych.

2.6.1. Warunki tworzenia i działania OW w głębi ugrupowania npla.

● 2.6.2. Zasady wprowadzenia i ugrupowania OW o składzie lądowo-powietrznym.

2.6.3. Zadania i sposoby działania OW.

2.7. Prowadzenie pościgu.

2.7.1. Warunki przejścia do pościgu.

2.7.2. Formy pościgu.

2.7.3. Zadania wojsk w pościgu, ugrupowanie wojsk.

2.8. Bój spotkaniowy.

2.8.1. Warunki nawiązania boju spotkaniowego.

2.8.2. Zadania, ugrupowanie wojsk.

● 2.8.3. Możliwości zaskoczenia i manewru.

2.8.4. Sposoby prowadzenia boju spotkaniowego.

2.9. Odpieranie przeciwuderzenia /kontrataku/.

2.9.1. Sposoby odpierania p.uderzenia /kontrataku/.

2.9.2. Wybór rubieży do odparcia p.uderzenia /kontrataku/.

2.9.3. Siły i środki wykorzystywane do odparcia przeciwuderzenia /kontrataku/.

2.10. Desant taktyczny.

2.10.1. Warunki działania desantu taktycznego w głębi ugrupowania npla.

2.10.2. Sposoby załadowania i przerzutu desantu.

2.10.3. Ugrupowanie wojsk po desantowaniu.

2.10.4. Sposoby działań desantu.

2.10.5. Sposoby wsparcia ogniowego desantu.

● 2.10.6. Łączenie się OW z desantem.

● 2.10.7. Przejście do działań w rozproszeniu.

2.11. Forsowanie

2.11.1. Wybór kierunków forsowania.

● 2.11.2. Sposoby forsowania.

2.11.3. Ugrupowanie wojsk do forsowania.

2.11.4. Wykorzystanie OW i desantów taktycznych podczas forsowania przeszkód wodnych.

④ 2.11.5. Manewr sił i środków na kierunku forsowania.

⑤ 2.11.6. Sposoby rozbicia wojsk broniących przeszkody wodnej.

⑥ 2.12. Działania w rejonach /obszarach/ zurbanizowanych.

2.13. Prowadzenie obrony.

2.13.1. Warunki przejścia do obrony.

2.13.1.1. W styczności z nplem.

2.13.1.2. Bez styczności z nplem.

2.13.2. Taktyczne wykorzystanie rzeźby i pokrycia terenu.

2.13.3. Elementy obrony.

2.13.3.1. ~~Elementy~~ Zaplanowane i przygotowane UJ.

2.13.3.2. Ugrupowanie bojowe.

2.13.3.3. System ognia.

2.13.3.4. Inżynieryjna rozbudowa terenu.

2.13.4. Prowadzenie walki obronnej.

2.13.4.1. Zwalczanie npla przed przednim skrajem.

2.13.4.2. Walka o utrzymanie przedniego skraju.

2.13.4.3. Walka w głębi obrony.

⑦ 2.13.5. Obrona w terenie zurbanizowanym.

2.13.6. Obrona w górach.

2.13.7. Obrona wybrzeża morskiego.

2.13.8. Obrona w terenie lesisto-jeziornym.

⑧ 2.13.9. Obrona szerokiej przeszkody wodnej.

2.13.10. Działania w okrążeniu.

2.14. Działanie odwrotowe:

2.14.1. Wyjście z walki.

2.14.2. Działanie opóźniające.

2.14.3. Wycofanie.

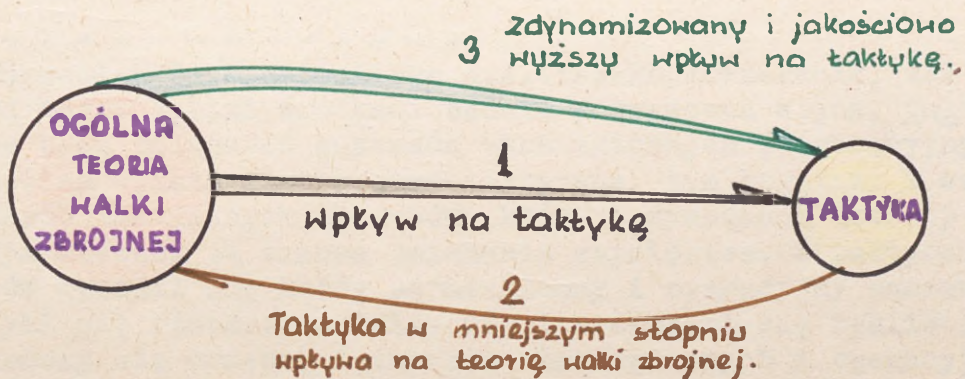
- 2.15. Łuzowanie wojsk
- 2.16. Marsz
 - 2.16.1. Zasady ogólne
 - 2.16.2. Organizacja marszu.
 - 2.16.3. Wykonanie marszu,
 - 2.16.4. Właściwości organizacji marszu na duże odległości.
- 2.17. Przewozy wojsk - Zasady i organizacja.
 - 2.17.1. Przewozy wojsk transportem kolejowym i wodnym.
 - 2.17.2. Przewóz wojsk transportem powietrznym.
- 2.18. Desantowanie
 - 2.18.1. Zasady desantowania wojsk.
 - 2.18.2. Organizacja desantowania.
 - 2.18.3. Przejście do działań po desantowaniu.
- 2.19. Odtwarzanie zdolności bojowej i likwidacja skutków po UJ.
 - 2.19.1. Odtwarzanie dowodzenia.
 - 2.19.2. Organizacja grup ewakuacyjno-ratunkowych.
 - 2.19.3. Działanie grup ewakuacyjno-ratunkowych.
 - 2.19.4. Wyprowadzenie wojsk ze stref skażeń i zniszczeń.
 - 2.19.5. Tworzenie oddziałów zbiorczych.
 - 2.19.6. Specyfika likwidacji skutków BMR na wojska i obiekty wojskowe.
- 2.20. Działanie wojsk w rejonach skażeń i zniszczeń.
 - 2.20.1. Warunki działania wojsk w rejonach skażeń i zniszczeń.
 - 2.20.2. Przygotowanie wojsk do działań w rejonach skażeń i zniszczeń.
 - 2.20.3. Sposoby działania wojsk w rejonach skażeń i zniszczeń.
 - 2.20.4. Czas przebywania wojsk w rejonach skażeń i zniszczeń.
- 2.21. Prowadzenie działań taktycznych w składzie OGM.
- 2.22. 2.21.1. Organizacja i prowadzenie działań psychologicznych przez pododdziały, oddziały i ZT.
- 2.23. Działania przeciwdwersyjne.
- 2.24. Działania partyzanckie.

1.1.3. Związki taktyki z innymi naukami wojskowymi i dyscyplinami sztuki wojennej

Ogólna teoria walki zbrojnej stanowi dla taktyki merytoryczny i metodologiczny fundament; jest bowiem bazą, w której zawiera się przedmiot jej badań. Taktyka, jako teoria walki/zbrojnej/pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego stanowi element w układzie i strukturze teorii walki zbrojnej; jest ogniwem mocno związanym z elementami otoczenia swego przedmiotu, którymi są pozostałe dyscypliny sztuki wojennej i nauk wojskowych.

Ogólno-teoretyczne i ogólnometodologiczne dyrektywy ogólnej teorii walki zbrojnej wyznaczają ogólne ramy, w których mieści się obszar badawczy taktyki, ponadto wskazują co i jak w tym obszarze badać.

Mimo tej podrzędności taktyki i stosunku do ogólnej teorii walki zbrojnej, w pewnym stopniu wpływa ona również na jej rozwój. Ale każdy wpływ taktyki na rozwój ogólnej teorii walki zbrojnej z kolei dynamizuje wpływ tej ostatniej na taktykę /rys.1/.



Rys. 1

Rolę i miejsce taktyki w sztuce wojennej określa się ciężarem właściwym walki w rozwiązywaniu zadań operacji i wojny. Taktyka, będąc podporządkowana strategii i sztuce ~~wojennej~~ ^{operacyjnej}, zawsze w sposób istotny wpływała na sposoby prowadzenia działań wojennych o różnej skali, na powodzenie w wykonywaniu zadań operacyjnych i strategicznych.^{11/}

Współzależność taktyki od pozostałych dyscyplin naukowych sztuki wojennej w miarę rozwoju przede wszystkim sztuki operacyjnej nieprzerwanie zmieniała się i doskonaliła. Różne było więc miejsce i rola taktyki w sztuce wojennej w różnych etapach jej rozwoju. Obecnie sztuka operacyjna wyznacza taktyce cele i zadania, określa kierunki jej rozwoju. Tę nadrzędną rolę sztuki operacyjnej potwierdziła druga wojna światowa. Współzależność między sztuką operacyjną i taktyką nie jest jednostronna, gdyż taktyka również wpływa na rozwój sztuki operacyjnej.

Taktyka ogólna, będąca teoretycznym uogólnieniem badań taktyki rodzajów wojsk ściśle związana jest z dyscyplinami, badającymi użycie ich w walce i operacji. Ponadto taktyka badając walkę bezpośrednio interesuje się problemami jej zabezpieczenia, które jest domeną wojsk specjalnych i służb. Stąd teoretyczne dyrektywy tych dyscyplin w zakresie zabezpieczenia walki są wykorzystywane przez taktykę w sferze jej własnych uogólnień.

11/ - - - - -
Marszałek Zw. Radzieckiego A.A. Greczko stwierdził, że: Niezależnie od tego, jakimi środkami będzie prowadzona wojna, taktyka pozostaje bazą osiągania sukcesów strategicznych i operacyjnych. Czym bowiem wyższe mistrzostwo taktyczne, tym bogatszy i szerszy jej zasób taktycznych sposobów, którymi dysponują dowódcy i wojska, tym większe są szanse osiągania zwycięstwa. Z taktycznych sposobów wywodzi się każdy strategiczny i operacyjny manewr, od taktyki się rozpoczyna, taktycznymi sposobami się realizuje i nimi kończy się urzeczywistnianie strategicznych i operacyjnych zamiarów.

Wielodyscyplinarny charakter przedmiotu badań taktyki wyznacza kierunki jej zainteresowań w obszary badawcze również nauk wojskowych, stanowiących pogranicze z innymi grupami nauk niewojskowych.¹² Taktyka uwzględnia ich wyniki badań; jako koordynująca i integrująca dyscyplina badająca pole walki i samą walkę, wyznacza ona zadania do rozwiązania tym naukom /dyscyplina^{my}/.

1.2. Ocena dotychczasowego rozwoju i aktualnego stanu potencjału naukowego taktyki

Taktyka, podobnie jak każda inna dziedzina sztuki wojennej, rozwija się w wyniku oddziaływania na siebie trzech elementów: kadr naukowych /ich wysiłku umysłowego/, bazy technologicznej /zaplecza/ i nakładów finansowych. Rozwiązanie każdego problemu z zakresu taktyki ogólnej wymaga zatem zaangażowania zespołu naukowego o określonej liczbie pracowników naukowych różnych specjalności o odpowiednich predyspozycjach oraz nakładów finansowych i wykorzystania odpowiedniej bazy technologicznej /zaplecza/.

Z przeprowadzonych badań wynika, że najważniejszą rolę w rozwiązywaniu problemów taktycznych spełniają pracownicy naukowcy, ich precyzja myślenia. W badaniu i rozwiązywaniu problemów szczególnie z zakresu taktyki występują rzeczywiste i charakterystyczne dla tej dyscypliny naukowej trudności zweryfikowania hipotez naukowych, sprawdzenia spekulacji myślowych pracowników naukowych w ramach eksperymentów, tj. ćwiczeń.

¹²⁷ - - - - -
Patrz schemat 5.

1.2.1. Ilościowy i jakościowy rozwój i stan aktualny kadry naukowej taktyki ogólnej

Do kryteriów określających pracownika naukowego zalicza się tzw. kryteria główne i uzupełniające.^{13/} Stanowią one podstawę do określenia kogo można zaliczyć do naukowca wojskowego. Z dziedziny taktyki ogólnej naukowcem jest ten oficer lub pracownik, który podejmuje problemy badawcze z taktyki ogólnej, a jego prace prowadzą do uzupełnienia wiedzy naukowej istniejącej /zapełniają jakąś lukę w tej wiedzy/ lub do wykorzystania wiedzy naukowej istniejącej dla celów praktyki /taktyki ogólnej/ ustalają nowe sposoby działania wojsk w oparciu o tę wiedzę.

Według szacunkowych danych /obliczeń/, zebranych przez autorów niniejszej pracy, bezpośrednio teorią taktyki ogólnej zajmuje się ponad 80 pracowników naukowych z tytułami naukowymi i około 200 pracowników naukowych zaliczanych do autorów opracowań i publikacji prac naukowych, w tym podręczników, skryptów i artykułów.^{14/}

Tytuły doktorskie z dziedziny taktyki ogólnej /do 1981 roku/ uzyskało w ASG WP 16 oficerów dyplomowanych. Z tej dziedziny nie ma prac habilitacyjnych. Stan ten ulegnie zmianie po doktoryzowaniu się 8-10 oficerów z Katedry Taktyki Ogólnej ASG WP i WSO w 1982 roku.

^{13/} - - - - -
Kryteria główne i uzupełniające aktualnego stanu kadr naukowych zawarte są w "Analizie aktualnego stanu potencjału naukowego".
Wyd. ASG WP 1980r.

^{14/} Z przeprowadzonych wywiadów i praktyki wynika, że wielu oficerów dyplomowanych rozwiązuje różnorodne problemy taktyczne w formie prac naukowych.

Zestawienie ilościowe kadr naukowych taktyki ogólnej przedstawia tabela 2.

Nazwa instytucji	Liczba osób /naukowców i znawców/					Uwagi
	Naukowcy wojskowi z tytułami	Autorzy publikacji posiadający umiejętności pracy naukowej.	Razem liczba oficerów zdolnych do prowadzenia badań.	Z tego liczba osób, którą można zaangażować do prognozowania rozwoju taktyki ogólnej.	Specjaliści w wąskim zakresie	
1 MON	2 Ministerstwo Obrony Narodowej.	3 2	4 2	5 4	6 7	8 W tym pracownicy gabinetu.
Sztab Generalny WP	Szef Sztabu Gen. WP, jego zastępcy i sekretariat. Zarząd I Zarząd II Oddział Szkolenia Operacyjnego Redakcja wyd. MON, Bellona Redakcja Myśli Wojskowej Wojskowy Przegląd Zagraniczny	1 2-3 1 1	6 5-8 4-6 3 2-3 2-3	7 7-11 4-6 4 3-4 2-3	2 4 1 1 1 1	
Asp. Szkoł. MON	Główny Insp. Szkoł. i jego sekretariat Główny Zarząd Szkolenia Bojowego CDO CPWL Drawsko Szefostwa rodzajów wojsk Redakcja Przeglądu Wojsk Lądowych	2-3 1 3-5 1	5 5-8 4-5 1 6-7 2 3	5 7-11 5-6 1 9-12 3 5	1 3 3 1 3 1	
Pozosta- p. IC MON	Inspekcja Sił Zbrojnych Główny Inspekt. Techniki WP Główne Kwatermistrzostwo WP Główny Inspektorat OT Szefostwo WSW Departament Kadr MON Główny Zarząd Polityczny WP Redakcja Żołnierz Wolności	1 2 2 2 1	6-8 4-6 5-7 2 6-8 2	7-9 6-8 5-7 4 8-10 3	2 2 2 1 1 1 1 1	
SG. WP	Katedra Taktyki Ogólnej Wydział Wojsk Lądowych /bez KTO/ Pozostałe komórki akademii	2 29 9	10 12 6	12 41 15	12 7 3	
akademie L. WSO	WAT WAM WAP WSMW WSOWZmech WSOWPanc Pozostałe WSO	1 1 1 1 1 2 4	2 1 1 2 3 3 4	3 2 2 3 4 5 8	1 1 1 1 1 2 4	
Wojskowe Instytuty naukowe- badawcze	Wojskowy Instytut Informatyki Wojskowy Instytut Techniki Wojsk Lotniczych Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej Wojskowy Instytut Chemii i Radiometrii Wojskowy Instytut Łączności Wojskowy Instytut Historyczny Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej	3	3	6	3 1 2 3 1 1 2 1 1	1 1 1 1 3 1 1 2 1 1
					1	1/

1	2	3	4	5	6	7	8
POW			4	4	2	3	Oficerowie
SOW			3	3	2	3	oddziałów
WOW			5	5	2	3	operacyjny
Wojska Lotnicze			6	6	1	1	rozpoznaw-
Marynarka Wojenna			6	6	1	1	czych, szko-
WOPK			5	5	1	1	lenia
ZP	Oficerowie dowódców i sztabów		15-25	15-25	12	12	
SW	Studia wojskowe przy uczelniach cywilnych	2	6	8	2	2	
WZP	Wojskowe zakłady przemysłowe			10-15	2	2	
	Departamenty wojskowe przy ministerstwach / Min. Szkol., Nauki i Techn. /			ok. 30	10	10	24 instytut
	Polska Akademia Nauk wraz z jej instytutami.			ok. 60	24	24	23 instytut
	Instytuty resortowe rządu			ok. 250	123	123	9 uniwersy
	Uniwersytety			ok. 100	30	4	13 politech
	Politechniki			ok. 150	50	6	
	GUS			ok. 100	30	6	
	Razem:			690	267	173	
	Razem oficerów / wojskowych /	80-84	172-202	262-301	99	113	
	Razem pracowników cywilnych	-	-	690	267	173	
	Ogółem do prognozowania	ok. 15	ok. 150	260-300	ok. 100	ok. 100	2/

Uwaga:

- 1/ Rubryki poniżej wypełniono na podstawie danych ustnych uzyskanych na podstawie osobistych kontaktów oraz przypuszczenia opartego na proporcji do ogólnej liczby pracowników i kierowników naukowych, które prezentują dane instytucje.
- 2/ Do prognozy naukowej mogą być również zaangażowani naukowcy cywilni.

1. Skończysz obliczenia do max N18 i do prognozowania?
 2. Skąd takie wielkie liczby? 100-150-250-300-690 itp.
 Na jakie polskie przedsiębiorstwa?

Umiejętności pracowników naukowych i zakres problematyki jaką się zajmują jest bardzo zróżnicowany i trudny do zbilansowania. Trudności te wynikają z tego, że wielu pracowników naukowych zajmuje się jednocześnie pracą naukowo-badawczą i organizacyjno-dydaktyczną, związaną głównie opracowaniem materiałów szkoleniowych mających niekiedy wiele cech /znamion/ pracy naukowo-badawczej.

Aktualnie w instytucjach i uczelniach wojskowych w dziedzinie teorii taktyki pracuje:

- 3 profesorów /gen.bryg. Dęga, płk Możko, płk Kaczmarek/;
- 7 docentów, z tego po 1 w WAT, WAP i WAM, w ASG WP - 4, IC MON-2 i po 1 w WSOWZ i WSOWP;
- 1 doktor habilitowany /gen.dyw. Mróz/;
- około 16 doktorów /tylko w odniesieniu do prac z zakresu taktyki ogólnej/.

Rozwój kadry naukowej specjalizującej się w dziedzinie taktyki ogólnej i pokrewnych dyscyplinach /np. sztuki operacyjnej/ nie zawsze wyprzedza zmiany instytucjonalne ani też nie idzie w parze z nimi. W małym jeszcze stopniu wzrasta jakość i ilość kadr naukowych. Nadal rejestruje się najniższy wskaźnik doktoryzowania się oficerów dyplomowanych zajmujących się teorią i praktyką taktyki, a taktyki ogólnej w szczególności. Przykładem tego jest fakt posiadania stopnia doktora nauk wojskowych tylko przez 2 oficerów w Katedrze Taktyki Ogólnej /na stan około 40 oficerów/ i 1-2 oficerów w cyklach /katedrach/ taktycznych dwóch profilujących WSO, tj WSOWZ i WSOWP.

1.2.2. Ocena zaplecza taktyki ogólnej

Niedostatkim w badaniach taktyki ogólnej jest to, że pełna weryfikacja hipotez i problemów naukowych może nastąpić tylko w rzeczywistych działaniach bojowych w czasie wojny. Dlatego też ważną rolę w sprawdzeniu założeń, zasad i hipotez naukowych z zakresu

taktyki ogólnej spełniają ćwiczenia taktyczne z wojskami i doświadczalne prowadzone na odpowiednio rozbudowanych poligonach oraz inne ważne elementy zaplecza naukowego.

Zaplecze taktyki ogólnej stanowią:

- sztaba dywizji i pułków realizujące określone ćwiczenia dowódczo-sztabowe, ćwiczenia z wojskami i ćwiczenia doświadczalne;
- poligony ćwiczeń /Centralny poligon wojsk lądowych Drawsko/ i pozostałe poligony okręgowe i dywizyjne/;
- szkolne ośrodki dowodzenia /SzOD w ASG WP oraz okręgowe i dywizyjne ośrodki dowodzenia/;
- ośrodki naukowej informacji wojskowej, biblioteki i archiwa;
- wydawnictwa i czasopisma;
- ośrodki obliczeniowe;
- bazy filmowe i fotolaboratoria.

Wszystkie te ośrodki i elementy składające się na zaplecze naukowe taktyki ogólnej stanowią dużą pomoc w uprawianiu działalności naukowej i rozwiązywaniu problemów taktycznych z zakresu taktyki ogólnej, a także taktyki rodzajów wojsk i służb.

a/ Sztaba związków taktycznych^{15/} jako najniższe ogniwo organizacji i inspiracji działalności naukowej, mogą poprzez swoje komórki operacyjne /wydziały operacyjne/ nie tylko kierować w ograniczonym zakresie działalnością naukowo-badawczą, ale także organizować i prowadzić ćwiczenia dowódczo-sztabowe i ćwiczenia z wojskami do szczebla pułku, głównie dla zebrania materiałów /danych/

^{15/} -----
Z przeprowadzonych badań, sondażu i wywiadów z dowódcami i oficerami sztabów pułku wynika, że szczebel pułku nie ma kadr ani zaplecza do uprawiania działalności naukowo-badawczej. Najniższym szczeblem w wojskach zajmującym się działalnością naukową w wąskim zakresie może być dywizja. Jej dowództwo i sztab dysponują już odpowiednią kadrą zdolną do inspiracji działalności naukowej, zbierania materiału roboczego i rozwiązywania niektórych problemów taktyki ogólnej do szczebla pułku włącznie.

roboczych i w końcowym efekcie rozwiązania nieskomplikowanych problemów z zakresu taktyki ogólnej, wymienionych w zestawieniu problematyki z ~~zakresu~~ taktyki wymagającej rozwiązania /pkt 3.1/.

Sztaby związków taktycznych odgrywają też istotną rolę w realizacji problemów taktycznych rozwiązywanych wspólnie przez inne instytucje naukowe /akademie, WSO, wyższe sztaby i IC MON/.

Cwiczenia z udziałem sztabów i wojsk do dywizji włącznie stanowią dużą pomoc w ocenie aktualnego stanu i rozwoju taktyki ogólnej oraz weryfikacji hipotez naukowych dotyczących taktyki ogólnej opracowanych przez zespoły naukowo-badawcze powołane ze składu sztabu dywizji, akademii, IC MON itp.

Częstotliwość organizowania ćwiczeń z wojskami /doświadczalnych/ i dowódczo-sztabowych na szczeblu dywizji dla celów naukowo-badawczych z zakresu taktyki ogólnej była dotychczas różna. Nie ma w tym zakresie żadnych ustaleń. Częstotliwość ta wynika przede wszystkim z potrzeb rozwiązania danego problemu naukowego określanych co 5 lat w dyrektywie do szkolenia Sił Zbrojnych PRL i planie prac naukowo-badawczych, a także podyktowana jest rozwojem i wprowadzaniem do wyposażenia wojsk nowych środków walki określanych mianem "supertechniki" /awangardowy sprzęt techniczny. Z dotychczasowej praktyki wynika, że ćwiczenia takie organizowane są średnio co 2 lata przynajmniej przez jeden ZT każdego okręgu wojskowego.^{16/}

16/ - - - - -
Na przykład dla rozwiązania problemu "Tworzenie i użycie lądowo-powietrznego zespołu uderzeniowego" lub "Oddziału wydzielonego do prowadzenia działań rajdowych" każdy okręg wojskowy wyznaczał jedną dywizję do przeprowadzenia ćwiczenia z wojskami na szczeblu pułku. Natomiast okręgi wojskowe organizowały i kierowały takimi ćwiczeniami na szczeblu dywizji.

Warto zaznaczyć, że każdy nowy problem z zakresu taktyki ogólnej - po jego zaistnieniu i konieczności rozwiązania - jest wpięrow uwzględniany w ćwiczeniach dowódczo-sztabowych organizowanych przez sztaby dywizji, OW i inne instytucje /akademie, WSO itp./, a niekiedy też przez szczebel centralny /np.w Ćwiczeniu "Lato-78" założono równocześnie kilka problemów do rozwiązania/. Częstotliwość organizowania tych ćwiczeń jest różna. Są one niekiedy organizowane zbyt często, nawet już po rozwiązaniu /opracowaniu/ tego problemu. Przy czym ujemnym zjawiskiem jest fakt dążności wszystkich instytucji i sztabów do wykazania się, że dany problem z zakresu taktyki ogólnej został rozwiązany samodzielnie wyłącznie przez tę tylko instytucję, a nie inną. Brak tu koordynacji niekiedy nawet wewnątrz określonych instytucji /komórki/. Obserwuje się zbyt dużą dowolność i żywiołowość w kierowaniu i organizowaniu ćwiczeń dla celów naukowo-badawczych. Miało to miejsce np. podczas rozwiązywania problemu "Działania lądowo-powietrznych zespołów uderzeniowych" i "Działania rajdowe".

b/ Poligony ćwiczeń

Centralny poligon wojsk lądowych /COSWL/ i poligony okręgowe są dostatecznie rozbudowane i urządzone. Są one zinwentaryzowane i opisane w odpowiednich dokumentach.^{17/}

Z przeprowadzonych wstępnych badań wynika, że COSWL Drawsko i poligony okręgowe zapewniają prowadzenie ćwiczeń pułkowych i dywizyjnych, a COSWL Drawsko również okręgowych.

^{17/} - - - - -
Po uzyskaniu danych zostanie opracowana szczegółowa ocena poligonów w formie aneksu załączona do mniejszej prognozy.

Wykaniają się jednak pewne trudności w prowadzeniu badań ćwiczeń z wojskami spowodowane tzw. "przypisaniem" /przydzieleniem/ poligonów poszczególnym oddziałom i związkom taktycznym. Na wydzielonych poligonach szkolą się i ćwiczą jedne i te same oddziały ~~taktycz~~ i związki taktyczne. Zbyt mała rotacja pułkami i dywizjami podczas ćwiczeń pułkowych i dywizyjnych na poszczególnych poligonach stwarza niebezpieczeństwo powstania "rutyniarstwa", powielania sprawdzonych i wyuczonych już działań /fragmentów/ bojowych wojsk.

Kolejną przyczyną znacznego ograniczenia efektów badań i pełnego rozwiązania problemów z zakresu taktyki ogólnej jest wyposażenie poligonów w wiele kosztownych obiektów stałych i urządzeń elektronicznych wraz z rozbudowaną bazą szkolenia specjalistycznego. "Ukierunkowuje" to działania wojsk. Komendy poligonów narzucają ćwiczącym wojskom wiele ograniczeń, określają np. stałe miejsca przekraczania dróg i przeszkód wodnych oraz wskazują kompleksy leśne, które nie mogą być objęte działaniami bojowymi wojsk.

Występują też inne ograniczania w prowadzeniu ćwiczeń z wojskami spowodowane stałym usytuowaniem np. trybun, skąd przełożeni i kierownictwo ćwiczenia obserwują działania wojsk lub poszczególne fragmenty ćwiczenia.

Ogólna charakterystyka ważniejszych poligonów:

I/ Największym ośrodkiem szkolenia poligonowego jest COSWL Drawsko. Zapewnia on przeprowadzenie ćwiczeń pułkowych, dywizyjnych i okręgowych. Duży obszar poligonu i różnorodność obiektów terenowych wraz z automatyzacją podnośników tarcz zapewnia duży dynamizm działania wojsk i prowadzenia różnorodnych form walki. Na poligonie tym w połączeniu z innymi poligonami, np. OC Okonek prowadzone były ćwiczenia na szczeblu centralnym: Tarcza-76, Lato-78 i inne.

- 2/ OC Okonek umożliwia prowadzenie ćwiczenia pułkowego, a przy wykorzystaniu terenu przyległego do poligonu także ćwiczenia dywizyjnego. Na poligonie tym działania wojsk są znacznie ukierunkowane, spowodowane obszarem i kształtem /granicami/ poligonu. Nie-wielka szerokość poligonu ogranicza użycie sił i środków, np. podczas przekamywania obrony tylko do pułku. Na poligonie tym nie ma możliwości przerobienia w czasie ćwiczeń z wojskami problematycznej działania oddziału wydzielonego i pościgu.
- 3/ OC Żagań charakteryzuje się podobnymi parametrami jak OC Okonek. Pojemność poligonu zapewnia przeprowadzenie ćwiczenia dywizyjnego jednak z pewnymi ograniczeniami. Na poligonie tym w okresie suchego lata istnieje bardzo duże zagrożenie pożarami licznych i dużych kompleksów leśnych.
- Na OC Żagań można prowadzić dwustronne ćwiczenie pułkowe o pojemności pułku czołgów /zmechanizowanego/. Odpowiednia baza poligonowa /strzelnice i ośrodki szkolenia/ w połączeniu z OC Armii Radzieckiej /Świętoszów/ zapewnia prowadzenie ćwiczeń doświadczalnych na szczeblu dywizji. Długość kierunku wynosi ponad 40 km, a szerokość 20 km.
- 5/ OC Wędrzyn. Na poligonie tym mogą być prowadzone ćwiczenia pułkowe /pojemność do pułku/ wraz ze strzelaniem amunicją bojową /do kompanii/. Rozbudowane ośrodki rejonu zurbanizowanego i pas taktyczny zapewniają możliwość działania pododdziałów w rejonie zurbanizowanym /w osiedlu/.
- 6/ OC Biedrusko posiada pojemność do prowadzenia ćwiczeń z wojskami na szczeblu pułku. Pas taktyczny z odcinkiem przeszkody wodnej i strzelnice umożliwiają prowadzenie ćwiczeń ze strzelaniem amunicją bojową /piechoty i czołgów/ połączone z forsowaniem przeszkody wodnej.

7/ OC Orzysz. Na poligonie tym mogą być prowadzone ćwiczenia pułkowe ze strzelaniem amunicją bojową /piechoty i czołgów/.

c/ Ośrodki dowodzenia /szkolenia taktycznego/

1/ Dywizyjne ośrodki /punkty/ dowodzenia. Każda dywizja posiada w budynku^w obrębie sztabu lub w rejonie koszar rozbudowany ośrodek dowodzenia z pełnym wyposażeniem w techniczne środki łączności zgodnie z etatem i odpowiedni sprzęt oraz pomieszczenia do odpoczynku dla oficerów. Ośrodki te w pełni zabezpieczają prowadzenie dywizyjnych treningów sztabowych i ćwiczeń dowódczo-sztabowych na mapach w pomieszczeniach. Dywizyjne ośrodki /punkty/ dowodzenia spełniają funkcję szkoleniową.

Powyższe ośrodki mogą być wykorzystane w minimalnym zakresie do prowadzenia badai problemów taktycznych i tylko przy wykorzystaniu prostych technik i narzędzi badawczych /ankietowanie, dokonywanie określanych pomiarów itp./

Do ujemnych stron tych ośrodków można m.in. zaliczyć brak odpowiednich stymulatorów odwzorowania pola walki i elektronicznej techniki obliczeniowej /ETO/.

2/ Okręgowe /armijne/ ośrodki /stanowiska/ dowodzenia. Wszystkie trzy okręgi wojskowe posiadają rozbudowane i odpowiednio urządzone ośrodki /stanowiska/ dowodzenia w pomieszczeniach stałych w obrębie danego sztabu OW. W ośrodkach tych mogą być organizowane i prowadzone ćwiczenia dowódczo-sztabowe szczebla armijnego we współdziałale dowództw i sztabów dywizji ćwiczących w swoich ośrodkach dowodzenia połączonych systemem łączności. Ćwiczenia takie umożliwiają w szerszym zakresie zbieranie materiałów roboczego /określonych danych/, a także rozwiązanie określonych problemów nie tylko z zakresu sztuki operacyjnej, ale również taktyki ogólnej.

Okręgowe /armijne/ ośrodki dowodzenia są dobrze rozbudowane, posiadają niezbędne środki łączności i urządzenia do małej mechanizacji prac sztabowych. W połączeniu z okręgowym ośrodkiem techniki obliczeniowej /ETO/ zapewniają opracowanie i wykorzystanie różnych algorytmów w procesie wypracowania decyzji również na szczeblu taktycznym.

W horyzoncie 5 lat okręgowe /armijne/ ośrodki dowodzenia należałoby wyposażyć w środki automatyzacji dowodzenia typu jaki ma być w przyszłości wprowadzony do sztabów armii i dywizji.

3/ Szkolny Ośrodek Dowodzenia w ASG WP, którym dysponuje Wydział Wojsk Lądowych jest aktualnie dostatecznie wyposażony do zabezpieczenia procesu szkolenia i prowadzenia ćwiczeń z dowództwami i sztabami pułku, dywizji i armii. Nie zapewnia on w pełni prowadzenia niektórych badań z zakresu taktyki ogólnej, ze względu na brak określonych urządzeń jako stymulatora odwzorowania pola walki i ETO. Nie mniej jednak SOD może być wykorzystany do prowadzenia niektórych ćwiczeń doświadczalnych, zbierania materiałów roboczych i danych z zakresu taktyki ogólnej i oceny rozwiązań problemów taktycznych.

W najbliższych 5 lat należałoby SzOD w ASG WP wyposażyć w środki automatyzacji dowodzenia, które mają być wprowadzane na szczeblu armii, dywizji i ewentualnie pułku /batalionu/.

d/ Biblioteki wojskowe i ośrodki naukowej informacji wojskowej oraz archiwa

1/ Biblioteki wojskowe i ośrodki naukowej informacji wojskowej tworzą funkcjonalnie jednolity system gromadzenia, opracowywania i udostępniania materiałów bibliotecznych oraz wytwarzania i rozpowszechniania wtórnych i pochodnych źródeł informacji. Współuczestniczą one w procesie rozwijania nauki wojennej i techniki wojskowej, a także sztuki wojennej, w tym i taktyki ogólnej.

2/ Przedmiotem naukowej informacji wojskowej są informacje ~~naukowe~~ ~~są~~ ~~informacje~~ naukowe niezbędne w bieżących i perspektywicznych pracach naukowo-badawczych, szkoleniowo-wychowawczych i koncepcyjnych, a przede wszystkim informacje o stanie najnowszych osiągnięć i kierunków rozwojowych w dziedzinie sztuki wojennej i rozwoju sił zbrojnych a także zasad ich użycia oraz prognozowania wojskowego.

Biblioteki naukowe oraz ośrodki informacji naukowej współpracują z siecią wojskowych bibliotek oświatowych i fachowych, udzielając im pomocy w zaspokojeniu potrzeb dowództw, sztabów i kadry jednostek i uczelni wojskowych w zakresie literatury fachowej oraz informacji naukowej.

Biblioteki naukowe i ośrodki informacji naukowej pokrywają wydatki na zbiory i sprzęt biblioteczny z budżetu MON. Centralnym koordynatorem przydziału środków finansowych na działalność naukowo-informacyjną oraz zakup literatury dla bibliotek naukowych jest Sztab Generalny WP, Zarząd XI, a realizatorem Centralny Ośrodek Naukowej Informacji Wojskowej. Biblioteki naukowe wiodące, specjalizują się w zakresie pełnego gromadzenia zbiorów i udzielania informacji naukowej.

Należą do nich:

- Centralna Biblioteka Wojskowa zapewnia gromadzenie wydawnictw wojskowych polskich oraz w wyborze obcych dla potrzeb naukowych i bibliograficznych. W bibliotece tej znajdują się też wydawnictwa jawne z taktyki.
- Biblioteka Naukowa Sztabu Generalnego WP gromadzi wydawnictwa w zakresie organizacji i zarządzania w zastosowaniu do potrzeb wojska. W bibliotece tej znajdują się również wydawnictwa w zakresie taktyki ogólnej /wydawnictwa niejawne/.
- Biblioteka Główna ASG WP zapewnia gromadzenie wydawnictw w zakresie sztuki wojennej, w tym także taktyki ogólnej /wydawnictwa jawne i niejawne/.

Pozostałe biblioteki wojskowe:

- Biblioteka Główna WAT - w zakresie nauk technicznych w zastosowaniu do potrzeb wojska. Biblioteka nie dysponuje pełnym zbiorem z dziedziny taktyki ogólnej;
- Biblioteka Naukowa WAP gromadzi zbiory w zakresie nauk społeczno-politycznych. Biblioteka ta posiada tylko wybrane zbiory z dziedziny taktyki ogólnej;
- Główna Biblioteka Wojskowo-Lekarska WAM - w zakresie nauk wojskowo-medycznych;
- Biblioteka Naukowa Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej - w zakresie sztuki operacyjnej i techniki sił morskich. Posiada ograniczony zbiór z taktyki ogólnej;
- Biblioteka Naukowa Wojskowego Instytutu Historycznego - w zakresie historii wojen i wojskowości.
- 11 Bibliotek Naukowych i Ośrodków Naukowej Informacji Wojskowej Wyższych Szkół Oficerskich, z tego wiodącymi bibliotekami posiadającymi zbiory z zakresu taktyki ogólnej są biblioteki i ośrodki naukowej informacji wojskowej WSOWZ i WSOWP;
- 13 Bibliotek Naukowych i Ośrodków Naukowej Informacji Wojskowej Instytutów i Ośrodków Naukowo-Badawczych, które gromadzą wydawnictwa fachowe i naukowe;
- 3 Biblioteki Fachowe /Wojskowe/ Sztabów Okręgów Wojskowych /WOW, SOW i POW/. Biblioteki te posiadają bogate zbiory z zakresu taktyki ogólnej;
- Biblioteka Wojskowa GZSzB, która dysponuje w większości zbiorami z zakresu taktyki ogólnej.

Biblioteki naukowe akademii i wyższych szkół oficerskich stanowią warsztat pracy naukowej i dydaktycznej kadry tych uczelni, współuczestniczą w pracach naukowych i dydaktycznych uczelni oraz świadczą usługi informacyjne dla pracowników naukowo-dydaktycznych uczelni i słuchaczy.

Ośrodki informacji naukowej bibliotek naukowych wykonują prace informacyjno-dokumentacyjne oraz prowadzą działalność informacyjną z zakresu taktyki ogólnej i innych dziedzin sztuki wojennej.

Wiedza z zakresu taktyki ogólnej zgromadzona jest w różnych wydawnictwach i materiałach źródłowych zgromadzonych w 3 bibliotekach naukowych wiodących, w 2 bibliotekach naukowych WSOZ i WSOWP oraz 4 bibliotekach fachowych okręgów wojskowych i GZSzB. Razem 7 bibliotek posiada bogate zbiory z zakresu taktyki ogólnej. Pozostałe biblioteki, w liczbie 29, posiadają ograniczone zbiory o tematyce taktyki ogólnej.

e/ Wydawnictwa i czasopisma

Problematyka taktyki ogólnej zawarta jest w wielu wydawnictwach i czasopismach zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Nie ma wyraźnego i jednoznacznego podziału powyższych wydawnictw, w których zamieszczanoby tylko problematykę /materiały/ taktyki ogólnej.

Materiały dotyczące taktyki ogólnej zawarte są w:

1/ W dokumentach normatywnych:

- Regulaminie walki Sił Zbrojnych PRL;
- 3 podręcznikach taktyki ogólnej;
- 6 instrukcj^{ach} różnych, np. Forsowanie przeszkód wodnych itp.;
- 1 vademecum taktyczne.

2/ W wydawnictwach /periodykach wojskowych/:

- Biuletyn Informacyjny Sztabu Generalnego WP;
- Myśl Wojskowa - jawna i tajna;
- Przegląd Wojsk Lądowych;
- Wojskowy Przegląd Historyczny;
- Wojskowy Przegląd Zagraniczny;
- Wojskowy Przegląd Techniczny;
- Wojennaja Myśl /ZSRR/
- Militar-wesen /NRD/.

3/ W czasopismach /dziennikach/:

- Żołnierz Wolności.

Aktualnie do dyspozycji zainteresowanych badaniami i prognozą tylko taktyki ogólnej znajduje się następująca liczba podstawowych prac:

- ok. 30 różnych prac teoretycznych mających charakter prac naukowych, w tym 4 w języku rosyjskim;
- 16 opracowań naukowych w formie rozpraw doktorskich i habilitacyjnych;
- 27 materiałów szkoleniowych /oryginalnych mających częściowo znaną prac naukowych/;
- 3 podręczniki taktyki ogólnej;
- 1 vademecum taktyczne;
- ok. 10 instrukcji różnych z zakresu taktyki ogólnej.

f/ Ośrodki obliczeniowe

Taktyka ogólna jako dyscyplina naukowa uprawiana jest przez wiele instytucji, akademii, wyższych szkół oficerskich i wojska /związki taktyczne i okręgi wojskowe/. Tylko niektóre instytucje dysponują własnymi ośrodkami obliczeniowymi, należą do nich: Sztab Generalny WP, ASG WP, WAT, WSOZ i WSOZ oraz niektóre jeszcze WSO. Z powyższego wynika, że nie wydziela się dla badań taktyki ogólnej oddzielnych ośrodków obliczeniowych. Są one wykorzystywane centralnie dla potrzeb wszystkich dyscyplin naukowych sztuki wojennej.

Katedra Taktyki Ogólnej ASG WP/opracowująca powyższą prognozę/ może wykorzystywać ośrodek obliczeniowy ASG WP w określonym czasie po uzgodnieniu terminów. Pomoc i zakres wykorzystania akademickiego ośrodka obliczeniowego może wyrażać się jedynie w sprawdzeniu programu /algorytmu/ dla potrzeb taktyki ogólnej i udzielaniu pomocy przy opracowywaniu określonych programów.

g/ Bazy filmowe i fotolaboratoria

Aktualnie tylko jedna duża baza filmowa CWF "Czołówka" wytwarza filmy szkoleniowe i popularnonaukowe o tematyce taktycznej. Filmy te nie odgrywają większego znaczenia w rozwiązywaniu problemów taktyki ogólnej. Stanowią raczej materiał pomocniczy w prowadzonych badaniach.

Z zakresu taktyki ogólnej aktualnych jest na 1.01.1982 rok:

- 45 filmów szkoleniowych, z tego o problematyce rozpoznania - 15, działaniach wojsk pancernych i zmechanizowanych - 24 oraz działaniach desantowych - 6;
- 10 filmów zagranicznych w wersji rosyjskiej, czeskiej, węgierskiej i jugosłowiańskiej o tematyce taktycznej.

Fotolaboratoria /szkolne/ posiada każda akademia /ASG, WAT, WAF i WAM/ oraz wszystkie WSO. Fotolaboratoria posiadają okręgi wojskowe /SOW, POW i WOW/. W fotolaboratoriach opracowywane są przeważnie materiały szkoleniowe dla potrzeb szkolenia taktycznego w formie diapozytywów i przezroczy.

1.2.3. Nakłady finansowe na taktykę ogólną

W planach budżetu nie wydziela się oddzielnie nakładów finansowych na taktykę ogólną, mieszczą się one w ramach ogólnych nakładów na sztukę wojenną i innych działów gospodarki wojskowej /pionów organizacyjno-funkcjonalnych/.

Nakłady finansowe^{18/} ustalane są w czasie sporządzania planów prac badawczych oraz korygowane podczas opracowywania planów koordynacyjnych problemów naukowych, w tym i na tematy z zakresu taktyki ogólnej /według planów szczegółowych realizacji oddzielnych resortowych i branżowych tematów naukowych/. Sztab Generalny WP uwzględnia - na podstawie bilansu planowanych nakładów z możliwościami ich pokrycia - wielkość funduszu prac badawczych MON oraz przewiduje wydatki z tego funduszu /planowane dotacje budżetowe i dochody własne/.

W Siłach Zbrojnych PRL sporządza się następujące rodzaje planów prac badawczych:

- resortowy plan prac badawczych na okres 5 lat;

^{18/} - - - - -
Nakłady finansowe na prace badawcze w Siłach Zbrojnych PRL planowane są zgodnie z poradnikiem tymczasowym nt.: Planowanie prac badawczych w Siłach Zbrojnych PRL, sygn.Szt.Gen.Wewn. 24/1/81.

- branżowe plany prac badawczych /plany pionów organizacyjno-funkcjonalnych wojska/ - na 5 lat;
- wewnętrzne plany prac badawczych /plan określonej instytucji centralnej MON, plan dowództwa rodzaju sił zbrojnych, plan dowództwa okręgu wojskowego, plan placówki naukowej/ - na okres 5 lat i jednego roku.

Prace badawcze planuje się na szczeblu MON oraz na szczeblu poszczególnych pionów organizacyjno-funkcjonalnych wojska i w tych pionach.

Wszystkie wyłaniające się problemy naukowe instytucje centralne MON, dowództwa rodzajów sił zbrojnych, dowództwa okręgów wojskowych i instytuty /placówki/ naukowe gromadzą, systematyzują i uaktualniają. Powstaje w ten sposób na odpowiednich szczeblach zaktualizowane zestawienie problemów naukowych, w tym także z zakresu taktyki.

Z powyższych obowiązujących ustaleń wynika, że nie planuje się oddzielnie na taktykę ogólną nakładów finansowych.

1.3. Ocena rozwoju aktualnego stanu instytucjonalnego i organizacyjnego ujęcia taktyki

Teorią i praktyką taktyki ogólnej zajmuje się wiele instytucji w Siłach Zbrojnych PRL. Do wiodących instytucji należą: Sztab Generalny WP /Zarząd I i II oraz Oddział Szkolenia Operacyjnego/, Główny Zarząd Szkolenia Bojowego, ASG WP /Katedra Taktyki Ogólnej i Katedry Taktyki Rodzajów Wojsk/ oraz Inspekcja Sił Zbrojnych PRL /schemat.6/

W akademiach wojskowych /WAT, WAP i WAM/ katedry /wydziały, instytuty/ taktyki zajmują się taktyką ogólną do szczebla dywizji, lecz w ograniczonym zakresie i przeważnie tylko w ramach procesu dydaktycznego. Akademie te nie prowadzą na szerszą skalę badań z zakresu taktyki ogólnej w formie opracowań naukowych, rozpraw doktorskich itp.

Do instytucji uprawiających taktykę ogólną na niższych szczeblach do batalionu włącznie należą: Wyższa Oficerska Szkoła Wojsk

Zmechanizowanych, Wyższa Oficerska Szkoła Wojsk Pancernych i Centrum Doskonalenia Oficerów, gdzie przedmiot "taktyka ogólna" jest w tych uczelniach przedmiotem profilującym. W pozostałych WSO cykle /katedry/ taktyki zajmują się taktyką ogólną w ograniczonym zakresie i nie prowadzą działalności naukowo-badawczej tej dyscypliny naukowej /taktyki ogólnej/.

1.3.1. Ocena aktualnego stanu instytucjonalnego taktyki ogólnej

a/ Sztab Generalny WP, głównie Zarząd I i II oraz Oddział Szkolenia Operacyjnego wraz z Redakcją "Myśl Wojskowa" i "Biuletyn Informacyjny" posiada dobrze rozbudowany potencjał wydawniczy /drukarnię, bibliotekę i ośrodek EMC/. Instytucja ta zajmuje się teorią taktyki, jednak o charakterze interdyscyplinarnym w ścisłym związku ze sztuką operacyjną i strategią. Do wyjątków należą opracowania naukowe /teoretyczne/ wyłącznie z zakresu taktyki ogólnej. Problematyka taktyczna rozpatrywana jest głównie w aspekcie planistycznym, w ramach planowania taktyczno-operacyjnego. Wielu pracowników tej instytucji opracowuje też prace o charakterze naukowo-badawczym oraz dla potrzeb procesu szkolenia operacyjnego sztabów, a także szkolenia wojsk. Większość tych opracowań teoretycznych obejmuje zarówno szczebel taktyczny, jak i operacyjny.

b/ Główny Zarząd Szkolenia Bojowego zajmuje się przede wszystkim problematyką szkolenia taktycznego dowództw, sztabów i wojsk do szczebla dywizji, a także problematyką operacyjną, wynikającą z racji tworzenia dowództwa i sztabu frontu na wypadek wojny głównie na bazie GZSzB. Przeważająca jednak większość opracowań teoretycznych dostosowana jest dla potrzeb procesu szkolenia wojsk na szczeblach od pojedynczego żołnierza do pułku włącznie. Do wyjątków należą oddzielne opracowania teoretyczne /naukowe/ z zakresu taktyki ogólnej. Opracowania te mają przeważnie charakter interdyscyplinarny.

Podległe GZSzB Centrum Doskonalenia Oficerów uprawia taktykę ogólną do szczebla pułku włącznie. CDO stanowi swoisty pomost pomiędzy WSO a ASG WP. Uczelnia ta zajmuje się badaniami naukowymi i rozwiązywaniem problemów z zakresu taktyki ogólnej na niższych szczeblach do pułku włącznie.

GZSzB dysponuje dobrze rozbudowaną bazą poligonową /CPWL Drawsko/, własną drukarnią i biblioteką /potencjałem wydawniczym/.

c/ Inspekcja Sił Zbrojnych PRL zajmuje się nie tylko prowadzeniem kontroli stanu faktycznego wyszkolenia wojsk i sztabów /do związku taktycznego włącznie/, ale także opracowaniem niektórych ustaleń teorii /i praktyki/ taktyki oraz badaniem i rozwiązywaniem problemów taktycznych w formie opracowań teoretycznych /rozwiązań problemów taktycznych/, które są następnie wdrażane do procesu szkolenia wojsk. Opracowania teoretyczne mają przeważnie charakter interdyscyplinarny.

Inspekcja Sił Zbrojnych nie dysponuje oddzielną bazą zapewniającą możliwość realizacji prac poznawczych, eksperymentalnych i doświadczalnych. Korzysta jedynie z doświadczeń kontrolowanych oddziałów i ZT oraz bazy poligonowej podległej GZSzB i OW.

d/ Akademia Sztabu Generalnego WP kształci i przygotowuje dla Sił Zbrojnych PRL oficerów z wyższym wykształceniem taktyczno-operacyjnym, zdolnych do objęcia samodzielnych stanowisk dowódczych i sztabowych w oddziałach i ZT oraz pomocniczych stanowisk w ogniwach dowodzenia operacyjnego. Profilującym przedmiotem nauczania jest taktyka ogólna i taktyka rodzajów wojsk realizowane przez okres 2/3 studiów /na pierwszym i drugim roku studiów/.

Taktyka ogólna nauczana jest w Katedrze Taktyki Ogólnej i obejmuje szczebel od pułku do dywizji. Taktyką rodzajów wojsk zajmują się katedry specjalistyczne /wojsk rakietowych i artylerii, wojsk OPL, wojsk inżynieryjnych, wojsk chemicznych, wojsk łączności oraz taktyki tyłów/. Z powyższego wynika, że Katedra

Taktyki Ogólnej spełnia główną i wiodącą rolę, nadaje kierunki rozwoju taktyki. Wyłącznie taktyka ogólna - w sensie dydaktycznym i naukowo-badawczym - zajmuje się Katedra Taktyki Ogólnej ASG WP, która dysponuje dwoma wyspecjalizowanymi zakładami:

- działań bojowych pułku;
- działań bojowych dywizji.

Z przeprowadzonych badań i doświadczeń wynika, że aktualna struktura Katedry Taktyki Ogólnej nie odpowiada roli jaką powinna ta katedra spełniać w procesie naukowo-dydaktycznym. Stworzenie w katedrze dwóch zakładów z głównym przeznaczeniem do realizacji procesu dydaktycznego spowodowało zahamowanie procesu doktoryzacji i osłabiło poziom prac naukowo-badawczych. Przy tej strukturze skład osobowy zakładów są zainteresowane wyłącznie procesem dydaktycznym. W wyniku dużego obciążenia oficerów godzinami dydaktycznymi i pracami związanymi z opracowaniem dużej ilości różnych ćwiczeń i opracowań metodycznych, a także materiałów teoretycznych i poglądowych nauczyciele akademicki nie mogą zajmować się planową pracą naukowo-badawczą /patrz załącznik nr 1/.

Oficerowie KTO wyznaczani do składu zespołu naukowo-badawczego w pierwszej kolejności realizują i odpowiadają za zadania dydaktyczne i wychowawcze. Zadania planowych prac naukowo-badawczych wykonywane są przez nauczycieli akademickich /wykładowców/ doraźnie, przeważnie w okresie mniejszego obciążenia procesem dydaktyczno-wychowawczym, co wpływa ujemnie na terminowość i jakość wykonywanych prac naukowo-badawczych. Stąd też proponuje się pozostawić dwa zakłady w katedrze, ale z wydzieleniem stałego składu osobowego 4-6 oficerów o odpowiednich predyspozycjach i zamiłowaniu do pracy naukowo-badawczej, którzy pod kierownictwem zastępcy szefa katedry wykonywaliby planowe zadania naukowo-badawcze. Nie oznacza to celowości i potrzeby angażowania do tej pracy innych oficerów o mniejszym obciążeniu dydaktycznym.

e/ Pozostałe akademie wojskowe /WAT, WAP i WAM/ mogą jedynie w ograniczonym zakresie rozwiązywać problemy taktyki ogólnej. Katedry i zakłady taktyki ogólnej w tych uczelniach realizują w zasadzie tylko zadania dydaktyczne. Nieliczni nauczyciele akademicy o specjalności ogólnowojskowej mogą rozwiązywać tylko niektóre problemy taktyki ogólnej.

f/ Sztaby okręgów wojskowych poprzez swoje oddziały szkolenia /IX/ i oddziały operacyjne /I/ zajmują się teorią i praktyką taktyki ogólnej nie tylko w dziedzinie prac naukowo-badawczych, ale również w ramach procesu szkolenia wojsk i sztabów do dywizji włącznie. Sztaby okręgów wojskowych są zdolne rozwiązywać określone problemy z zakresu taktyki ogólnej, np. dotyczące działań rajdowych, przełamania obrony itp.

g/ Sztaby dywizji /ogólnowojskowych ZT/, jako najniższe ogniwa /szczeble/ mogą rozwiązywać niektóre problemy z zakresu taktyki ogólnej. Zasadnicza komórka zajmująca się taktyką ogólną /do szczebla dywizji/ są wydziały operacyjne, które do prowadzenia prac naukowo-badawczych taktyki ogólnej mogą zaangażować 3-4 oficerów o specjalności ogólnowojskowej /1/.

Sztaby pułków /ogólnowojskowych oddziałów/ nie są zdolne prowadzić działalności naukowo-badawczej. Na tym szczeblu oficerowie sztabu nie posiadają predyspozycji do pracy naukowo-badawczej.

h/ Teorią i praktyką taktyki ogólnej niższych szczebli /do batalionu włącznie/ zajmują się wyższe szkoły oficerskie, a przede wszystkim dwie ogólnowojskowe WSO, tj. WSOWZ i WSOWP, a także cykle /katedry/ taktyki pozostałych WSO.^{19/}

19/ -----
Obrazuje to schemat 6.

1.4. Ocena dojrzałości metodologicznej taktyki

Aktualny stan dojrzałości metodologicznej taktyki, zwłaszcza w odniesieniu do metod badawczych i osiąganych dotychczas wyników można uznać za zadowalający. Niemniej jednak w małym jeszcze stopniu opanowano automatyzację procesów badań taktyki przy użyciu techniki elektronicznej /EMC/.

Dotychczasowy dorobek w tej dziedzinie wyrażający się opracowaniem zaledwie kilku algorytmów, głównie w procesie decyzyjnym /dowodzenia/ oraz wprowadzeniem niektórych dokumentów sformalizowanych jest niewystarczający. Istnieje więc obiektywna konieczność szerszego automatyzowania procesów badawczych w taktyce drogą wdrażania matematycznych metod badań problemów taktycznych przy wykorzystaniu techniki elektronicznej /ETO/.

Ujednolicenia i usystematyzowania wymaga także aparat pojęciowy dotyczący niektórych pojęć i zasad w taktyce. Spotyka się bowiem zbyt dużą dowolność w interpretowaniu pojęć i twierdzeń taktyki w różnego rodzaju źródłach i wydawnictwach oraz w procesie szkolenia wojsk, co w znacznym stopniu utrudnia prognozowanie jej rozwoju.

Z analizy podstawowych tendencji rozwoju metod badawczych taktyki wynika potrzeba wzbogacania ich, dzięki przyswojeniu rozwijających się metod nauk przyrodniczo-technicznych, społecznych i logiczno-matematycznych. Należy przede wszystkim szerzej wykorzystywać metody cybernetyki, analizy systemowej, metody algorytmiczne itd. Muszą być również poczynione dalsze kroki w zakresie doskonalenia sposobów prowadzenia ćwiczeń doświadczalnych, gier wojenno-badawczych, modelowania walki, obliczeń operacyjno-taktycznych w celu ich uporządkowania metodologicznego. Dobór i celowe wykorzystanie twórczych zasad i sposobów rozwiązywania problemów przez inne nauki, doskonalenie własnych, specyficznych sposobów badania taktyki, większe dostosowanie i dokładność systemu badawczego do badanych problemów staje się podstawowym wymaganiem współczesnego, a tym bardziej przyszłego etapu rozwoju taktyki.

2. CHARAKTERYSTYKA PRZYJĘTYCH WSTĘPNIE ZAŁOŻEŃ

Za podstawę prognozowania rozwoju taktyki ogólnej przyjęto:

- wnioski z analizy rozwoju podstawowych środków walki wojsk zmechanizowanych i pancernych sił zbrojnych PRL, państw UW i NATO;
- wnioski z oceny analizy prawdopodobnych sposobów prowadzenia działań bojowych przez pododdziały, oddziały i związki taktyczne Sił Zbrojnych PRL, państw UW i NATO /aktualnie i w przyszłości/;
- tendencje rozwojowe środków walki, struktur organizacyjnych pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych;
- wypadkową analizy i syntezy wielu czynników materialnych, społeczno-politycznych, geograficznych, organizacyjnych i innych;

Prognozując rozwój taktyki, jako dyscypliny naukowej przyjęto również szereg założeń, dotyczących charakteru przyszłej wojny, możliwości powstania nowych broni, kierunków rozwoju broni istniejących, trendów rozwojowych taktyki itp. Założenia te były niezbędne ponieważ ukierunkowywały przebieg prac prognostycznych, określały ramy prognozy, ogniskowały wysiłek prognostów na najważniejszych, zdaniem zespołu autorskiego, zagadnieniach prognozy. Przyjęto, że głównym wariantem prognozowanej przyszłej wojny jest wojna jądrowa. Wariantem mniej prawdopodobnym jest wojna konwencjonalna w stałym zagrożeniu przejściem do działań z bronią jądrową. Założono zatem, że rozwój taktyki zmierza w kierunku doskonalenia działań bojowych na jądrowym polu walki. Założenie to ma ścisły związek z materialnymi przesłankami przewidywań w zakresie rozwoju naukowo-technicznego państw NATO i Układu Warszawskiego. Oceniono bowiem, że około roku 2000 powstaną i będą w dyspozycji wojsk nowe bronie: laserowo-wodorowe, udoskonalona wersja broni neutronowej i laserowa. Ponadto rewelacyjne skutki będzie miało na polu walki wykorzystanie elektroniki i mikroelektroniki, zwłaszcza w odniesieniu do zmiany natury ognia wynikającej z wprowadzenia nowych i znacznie skuteczniejszych, precyzyjnie sterowanych pocisków konwencjonalnych. Nastąpi w prognozowanym okresie dalszy jakościowy rozwój lotnictwa - w kierunku jego

uniwersalności; śmigłowców bojowych - w kierunku tzw. platform samoloto-śmigłowcowych, silnie uzbrojonych i jednocześnie o charakterze transportowym; artylerii - w kierunku zwiększenia zasięgu ognia, skuteczności rażenia i mobilności.

Nastąpi prawdopodobnie integracja wojsk zmechanizowanych i pancernych, w wyniku czego powstaną wojska pancerno-zmechanizowane. Wojska przeciwlotnicze opierać się będą o systemy laserowe.

Przyjęto, że dalszy rozwój taktyki rodzajów wojsk lądowych zmierzać będzie w kierunku poszukiwania nowych form manewru, jako niezbędnego warunku wyjścia z impasu walki, który dominuje obecnie w teorii i praktyce jako wyraz pojedynku broni pancernej z bronią przeciwpancerną.

Ponadto założono, że przekamanie pozostanie podstawową formą natarcia, głównym problemem walki ogólnowojskowej. Rozwiązanie tego problemu jest kluczem do rozwiązania innych problemów walki. Wszystkie, wymienione wyżej założenia wstępne zweryfikowano podczas rozwiązywania poszczególnych zagadnień pracy.

3. PROGNOZA ROZWOJU TAKTYKI OGÓLNEJ W OKRESIE NAJBLIŻSZEGO 25-lecia /do 2005 roku/.

Prognozę rozwoju taktyki ogólnej na okres najbliższego 25-lecia /do 2005 r./ oparto na przewidywanych modelach walki zarówno w warunkach jądrowych, jak i konwencjonalnego pola walki /"Prognoza-1"/. Zawiera ona zestawienie prognozowanej problematyki naukowo-badawczej taktyki ogólnej, przewidywany rozwój struktury taktyki oraz przewidywany rozwój potencjału naukowego taktyki ogólnej, określający siły i środki zapewniające realizację zadań naukowo-badawczych.

Zestawienie prognozowanej problematyki naukowo-badawczej z zakresu taktyki ogólnej nie obejmuje wszystkich problemów wynikających z prognozy przyszłej walki. Wobec ograniczonych możliwości finansowych, a przede wszystkim stanu i możliwości zaplecza naukowo-badaw-

czego taktyki, zawarte w zestawieniu problematyka dotyczy jedynie istotnych, podstawowych, a jednocześnie "kierunkowych" problemów taktyki. Wybór ich nie był przypadkowy i oznacza, że na rozwiązaniu tych właśnie problemów należy skupić nie tylko wysiłek naukowo-badawczy, ale również w tym kierunku powinien być skoordynowany wysiłek organizacyjno-szkoleniowy sił zbrojnych z taktycznego punktu widzenia.

Ujęte w przedstawionej tabeli wysokości nakładów finansowych dotyczą jedynie kosztów opracowania teoretycznego /badań/. Natomiast nakłady finansowe na przeprowadzenie ćwiczeń obliczyć może GZSzB, gdyż autorzy tego opracowania nie posiadają niezbędnych materiałów /cenników/ w tym zakresie.

Treści zawarte w punktach 3.2 i 3.3 również mają charakter ogólny, jednak zwracają uwagę na istotne problemy rozpatrywanych zagadnień.

Autorzy wyszli w tym przypadku z założenia, że prognozowane treści im ogólniej są ujmowane, tym większe będzie prawdopodobieństwo ich trafności.

3.1. Zestawienie prognozowanej problematyki naukowo-badawczej taktyki ogólnej z szacunkową oceną prawdopodobnych kosztów badań.

Problemy naukowo-badawcze	Tematy naukowo-badawcze	Przewidywany termin realizacji /od - do/	Wykonawcy	Przewidywane nakłady		Wyso-kość udziałów finansowych	Uwagi
				kadrowe	Zakres i rozmach badań		
2	3	4	5	6	7	8	9
Problemy stałe, wymagające badań w zakresie doskonalenia wiedzy istniejącej:							
1. Istota i charakter walki.	1.1. Prawa, prawidłowości, cechy oraz zasady walki. 1.2. Teoria ruchu i ognia pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego na jądrowym i konwencjonalnym polu walki.	1985-90	Sztab Gen WP GZSzB ASG WP WSOWZ WSOWP	W zmech - 3 W Panc - 3 W Des - 1 WRiA - 2 OPL - 1 WInż - 1 WRE - 1 WŁącz - 1 WLot - 1 MWoj - 1 WOPK - 1 MSW - 1 OTK - 1 Rozpoz. - 1 Tyły - 1 Razem - 20	Badania teoretyczne, sympozjum w ASG WP	100.000	
2. Rodzaje, formy i sposoby działań bojowych pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego ogólnowojskowych i rodzajów wojsk.	2.1. Rodzaje działań bojowych i ich charakterystyka.	1885-90	ASG WP	ASG WP: W zmech - 3 W Panc - 2	Badania teoretyczne.	10.000	
	2.2. Formy i sposoby natarcia. 2.2.1. Przełamanie lądowo-powietrzne na szczeblu ogólnowojsk. związku taktycznego: a/. Ćwiczenia dowódczo-sztabowe: - dwa z pułkami; - dwa z dywizją; b/. Ćwiczenia doświadczalne z wojskami: - dwa z pułkami; - dwa z dywizją; c/. opracowanie teoretyczne	1985-90	GZSzB ASG WP	WZmech - 3 WPanc - 3 WDes - 1 WPDes - 1 WRiA - 2 OPL - 1 WInż - 1 WRE - 1 WŁącz - 1 WLotu - 2 WOPK - 1 Rozpoz - 1 Tyły - 1 inni wg potrzeb Razem ok. 20 oficerów	Badania teoretyczne. Cztery ćwiczenia doświadczalne oraz cztery ćwiczenia dowódczo-sztabowe symposium w ASG WP	100.000	
	2.2.2. Pościg związku taktycznego i oddziału.	1985-90	GZSzB ASG WP				

2	3	4	5	6	7	8	9
	<p>a/ Ćwiczenia dowódczo-sztabowe: - dwa z pułkami; - dwa z dywizją;</p> <p>b/ Ćwiczenia doświadczalne z wojskami: - jedno z pułkiem; - jedno z dywizją.</p> <p>c/ opracowanie teoretyczne.</p>			<p>wg potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>wg potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>20 oficerów patrz pkt.1.1</p>	<p>Badania teoretyczne i cztery Ćwiczenia doświadczalne oraz dwa Ćwiczenia dowódczo-sztabowe.</p>	60.000	
	<p>2.2.3. Bój spotkaniowy związku taktycznego i oddziału:</p> <p>a/ Ćwiczenia dowódczo-sztabowe - trzy; - dwa - trzy z pułkiem; - dw z dywizją;</p> <p>b/ Ćwiczenia doświadczalne z wojskami: - dwa z pułkiem; - dwa z dywizją;</p> <p>c/ opracowanie teoretyczne.</p>	1985-90	<p>GZSzB ASG WP WSOWZ WSOWP</p>	<p>wg potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>wg potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>20 oficerów patrz pkt.1.1</p>	<p>Badania teoretyczne i cztery Ćwiczenia doświadczalne oraz cztery Ćwiczenia dowódczo-sztabowe.</p> <p>Symposium w ASG WP</p>		
	<p>2.3. Formy i sposoby obrony.</p> <p>2.3.1. Przechodzenie z natarcia do obrony związku taktycznego i oddziału.</p> <p>a/ Ćwiczenia dowódczo-sztabowe: - dwa z pułkiem; - dwa z wojskami dywizją;</p> <p>b/ Ćwiczenia doświadczalne z wojskami: - jedno z pułkiem; - jedno z dywizją;</p> <p>c/ opracowanie teoretyczne.</p>	1985-90	<p>GZSzB ASG WP WSOWZ WSOWP</p>	<p>wg potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>wg potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>20 oficerów /patrz pkt.1.1/</p>	<p>jak wyżej</p>	60.000	
1. Epistemologiczne aspekty pola walki.	<p>1.1. Pole walki jako obszar badawczy taktyki; jego poznawcza charakterystyka. Główne problemy i zagadnienia taktyki jako dyscypliny naukowej.</p> <p>1.2. Charakterystyczne cechy zjawisk pola walki i stopień ich odzwierciedlenia w prawach, prawidłowościach, cechach i zasadach walki.</p>	1985-90	<p>Szt.Gen. WP GZSzB ASG WP</p>	<p>WZmech - 3 WPanc - 3 WDes - 3 WRiA - 3 WOPL - 2 WInż - 1 WChem - 1 WLot - 2 WOPK - 2 MSW - 1 OTK - 1 Rozpoz - 1 Tyły - 2 WŁącz - 1 WRE - 1 Razem: 27 ofic</p>	<p>Badania teoretyczne. Symposium w ASG WP</p>		
	<p>1.3. Metodyczne i metodologiczne aspekty wyznaczania kryteriów taktyczno-bojowych dla nowych wzorów uzbrojenia i</p>	1985-90	<p>Szt.Gen. WP GZSzB GIT</p>	<p>Szt.Gen.WP-2 GZSzB - 3 GIT - 5</p>		60.000	

2	3	4	5	6	7	8	9
	wyposażenia pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego.		Głównie kwat WP ASG WP	Gł. kwat. WP - 2 ASG WP - 6 Razem 18 ofic.	tyczne.		
	1.4. Merytoryczne i metodologiczne związki taktyki z innymi dyscyplinami w aspekcie przedmiotu badań.	1982-83	ASG WP	5 oficerów KTO oraz dodatkowo prace zlecone specjalistom z WAP, WAT, WAM, WSMW. Razem 12 ofic.	Badania teoretyczne.	30.000	30.000
2. Metody, techniki, narzędzia badawcze. Prace badawcze taktyki.	2.1. Teoretyczne przesłanki doboru, metody, technik i narzędzi badawczych do opisu istoty i charakteru walki. 2.2. Kryteria stosowania procedur badawczych w zależności od treści i wiadomości poznawczych problemu badawczego w taktyce.	1985-90	ASG WP	10 oficerów z ASG WP /1DW, KTO, KDow./ dodatkowo prace zlecone specjalistom z WAP, WAT, GZSzB i innych instytucji. Razem 20 ofic.	Badania teoretyczne	60.000	60.000

PROBLEMY NOWE, BIEŻĄCE, WYMAGAJĄCE STWORZENIA WIEDZY TAKTYCZNEJ W NAJBLIŻSZYM CZASIE.

1. Działania taktyczne w głębi operacyjnej.	1.1. Warunki, zasady i sposoby prowadzenia działań bojowych przez pułk i dywizję w składzie OCM. a/ ćwiczenia dowódczo-sztabowe: - dwa z pułkiem; - dwa z dywizją. b/ ćwiczenia doświadczalne z wojskami: - dwa z pułkiem; - dwa z dywizją. c/ opracowanie teoretyczne.	1982-85	Szt.Gen. WP GZSzB ASG WP Sztaby OW	wg potrzeb /ustala GZSzB/ wg potrzeb /ustala GZSzB/ 20 oficerów /patrz pkt.1.1/	Badania teoretyczne, cztery ćwiczenia doświadczalne z wojskami, cztery ćwiczenia dowódczo-sztabowe.	60.000	60.000
2. Taktyczne działanie bojowe wojsk operacyjnych w wewnętrznym konflikcie zbrojnym /wojna domowa/, bez ingerencji zbrojnej z zewnątrz.	2.1. Zasady i sposoby użycia pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego w działaniach przeciwdywersyjnych w warunkach stanu zagrożenia wojennego i wojny domowej: a/ ćwiczenia dowódczo-sztabowe - dwa z pułkiem; - dwa z dywizją. b/ ćwiczenia doświadczalne wybranych, oddzielnych elementów działań p. dywersyjnych. c/ opracowanie teoretyczne.	1985-90	Szt.Gen. WP GZSzB ASG WP, współpraca z MSW	wg potrzeb /ustala GZSzB/ Szt.Gen WP - 2 GZSzB - 2 IOC - 3 ASG WP - 6 MSW - 2 Razem 15 ofic.	epizodyczne i ćwiczenia doświadczalne oraz cztery ćwiczenia dowódczo-sztabowe. Badania teoretyczne.	80.000	80.000

2	3	4	5	6	7	8	9
<p>3. Prowadzenie działań bojowych w rejonach zurbanizowanych o wysokim stopniu urbanizacji.</p>	<p>3.1. Natarcie oddziału i związku taktycznego w aglomeracjach różnych typów: miejskich, miejsko-portowych, przemysłowych i przemysłowo-kopalnianych</p> <p>a/ ćwiczenia dowódczo-sztabowe - wszystkie oddziały ogólnowojskowe WP; - wszystkie dywizje ogólnowojskowe WP;</p> <p>b/ Epizodyczne ćwiczenie doświadczalne: - po dwa oddziały i ZT /ogólnowojsk./ z każdego okręgu wojskowego;</p> <p>c/ Opracowanie teoretyczne</p> <p>3.2. Obrona pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego w aglomeracjach różnego typu</p> <p>a/ ćwiczenie dowódczo-sztabowe: - wszystkie oddziały i ZT WP; /1-2 ćwiczenia/</p> <p>b/ Opracowanie teoretyczne</p>	<p>1985-1990</p> <p>1985-1990</p>	<p>Szt.Gen. GZSzB ASG WP Sztaby OW</p> <p>Szt.Gen. GZSzB Gł.Kwat.WP ASG WP Sztaby OW Szt.Gen.2 GZSzB-2 Sztaby OW-6 ASGWP-8 Gł.Kwat.2 Razem 20ofic.</p>	<p>wg.potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>wg.potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>20 oficerów; patrz pkt 1.1. str.1</p> <p>wg.potrzeb /ustala GZSzB/</p>	<p>badanie teoretyczne, epizodyczne ćwiczenie doświadczalne. Symposium w ASG WP</p> <p>ćwiczenie dowódczo-sztabowe badania teoretyczne</p> <p>badanie teoretyczne oraz ćwiczenie dowódczo-sztabowe i doświadczalne z wojskami</p>	<p>160.000</p> <p>70.000</p>	
<p>4. Taktyczne aspekty tworzenia i szkolenia struktur organizacyjnych /wojska szczebla taktycznego/.</p>	<p>4.1. Taktyczne aspekty tworzenia struktur organizacyjnych pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego</p> <p>a/ ćwiczenie dowódczo-sztabowe w oparciu o nowe struktury organizacyjne: - z batalionem - dwa-trzy; - z pułkiem - dwa-trzy; - z dywizją - dwa-trzy</p> <p>b/ ćwiczenie doświadczalne z wojskami w oparciu o nowe struktury organizacyjne: - z batalionem - dwa; - z pułkiem - dwa; - z dywizją - dwa;</p> <p>c/ opracowanie teoretyczne</p>	<p>1985-1990</p>	<p>Szt.Gen.WP GZSzB Dep.Kadr ASG WP Gł.Kwat.WP Sztaby OW</p> <p>Szt.Gen.WP-2 GZSzB-2 Dep.Kadr-1 Sztaby OW-6 ASGWP-6 Gł.Kwat.-2 GIT -3 Razem 22ofic.</p>	<p>wg.potrzeb /ustala GZSzB/</p> <p>wg.potrzeb /ustala GZSzB/</p>			

2	3	4	5	6	7	8	9
PROBLEMY NOWE, DOTYCHCZAS NIE ZBADANE, WYNIKAJACE Z PROGNOZY ROZWOJU TAKTYKI OGOLNEJ							
1. Użycie pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego w natarciu z zastosowaniem nowych typów broni jądrowej i konwencjonalnej.	<p>1.1. Przeznaczenie, możliwości, formy i sposoby działania pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego wojsk powietrzno-szturmowych w natarciu</p> <p>a/ ćwiczenia dowódczo-sztabowe: - dwa z pułkiem pow.-szturm.; - dwa z dywizją pow.-szturm.</p> <p>b/ ćwiczenia doświadczalne: - dwa z pułkiem; - dwa z dywizją;</p> <p>c/ opracowanie teoretyczne</p>	1990-2000	Szt.Gen.WP GZSzB ASG WP Sztaby OW 6DPD	wg.potrzeb /ustala GZSzB/	cztery ćwiczenia dowódczo-sztabowe i cztery ćwiczenia dośw. z wojskami. badania teoretyczne.	1.500.000	
	<p>1.2. Przełamanie lądowo-powietrzne na kilku kierunkach w natarciu związku taktycznego</p> <p>a/ ćwiczenia dowódczo-sztabowe: - dwa-trzy z dywizją;</p> <p>b/ ćwiczenia doświadczalne - dwa z dywizją;</p> <p>c/ opracowanie teoretyczne</p>	1990-2000	Szt.Gen.WP GZSzB ASG WP Sztaby OW 6 DPD	jak wyżej	cztery-sześć ćwiczeń dowódczo-sztabowych, dwa ćwiczenia doświadczalne badanie teoretyczne, Symposium w ASG WP	1.500.000	
	<p>1.3. System ognia w natarciu związku taktycznego z zastosowaniem nowych konwencjonalnych i jądrowych środków rażenia: zadania ognia w walce oddziału i ZT; podział zadań ogniowych dla poszczególnych środków rażenia /broni laserowo-wodorowej, laserowej, neutronowej i innych środków walki/; okresy działalności ogniowej w natarciu i ich charakterystyka</p> <p>a/ ćwiczenia dowódczo-sztabowe - dwa-trzy;</p> <p>b/ ćwiczenia epizodyczno-doświadczalne z wojskami - dwa.</p> <p>c/ opracowanie teoretyczne.</p>	1990-2000	Szt.Gen.WP GZSzB GIT Szef.WRiA Gł.Kwat.WP DWLot. ASG WP WSOWP WSOWZ	wg.potrzeb /ustala GZSzB/	dwa-trzy ćwiczenia dow.-sztab. oraz dwa ćwiczenia doświadczalne badania teoretyczne	1.500.000	150.000
				Szt.Gen.WP-1 GZSzB -2 Gł.Kwat. -2 GIT -5 S.WRiA -3 S.WOPL -2 DWLot -2 ASG WP -6 WSOWP -1 WSOWZ -1 Razem 25 ofic.			

2	3	4	5	6	7	8	9
2. Użycie pododdziałów, oddziałów i związków taktycznego w obronie z zastosowaniem nowych typów broni jądrowej i konwencjonalnej.	2.1. Cele, warunki, możliwości bojowe i zadania pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego w obronie a/ ćwiczenia dowódczo-sztabowe - dwa z pułkiem; - dwa z dywizją; b/ ćwiczenia z wojskami z pozorowaniem użycia broni jądrowej: - dwa z pułkiem; - dwa z dywizją; c/ opracowanie teoretyczne	1990-2000	Szt.Gen.WP GZSzB GIT Szef.WRiA Gł.Kwat.WP DWLot ASG WP WSOWP WSOWZ	wg.potrzeb /ustala GZSzB/ Szt.Gen.WP-1 GZSzB -1 Gł.Kwat. -1 GIT -2 S.WRiA -2 S.WOPL -1 DWLot -2 ASG WP -8 WSOWP -1 WSOWZ -1 Razem 20 ofic.	dwa-trzy ćwiczenia dow.-sztab. oraz dwa ćwiczenia doświadczalne badania teoretyczne	100.000	
	2.2. Charakterystyka form i sposobów prowadzenia walki obronnej przez pododdziały, oddziały i związki taktyczne.	1990-2000	GZSzB ASG WP WSO	1 ofic.z GZSzB 5 oficerów z ASG WP 2 ofic. z WSO Razem 8 ofic.	badania teoretyczne	800.000	
3. Taktyka pododdziałów, oddziałów i ZT wojsk kosmicznych	3.1. Przeznaczenie, możliwości bojowe i zadania pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego wojsk kosmicznych	2000-2005	Szt.Gen.WP GZSzB GIT DWLot ASG WP	15 oficerów /dobór w ramach konsultacji/	badania teoretyczne	60.000	
	3.2. Formy i sposoby taktycznych działań bojowych wojsk kosmicznych	2000-2005	Szt.Gen.WP GZSzB GIT DWLot ASG WP	15 oficerów /dobór w ramach konsultacji/	badania teoretyczne, ćwiczenia doświadczalne	80.000	
4. Taktyka pododdziałów, oddziałów wojsk laserowych.	4.1. Przeznaczenie, możliwości bojowe i zadania pododdziałów i oddziałów wojsk laserowych. Formy i sposoby działań bojowych.	2000-2005	Szt.Gen.WP GIT GZSzB Sztaby OW ASG WP	15 oficerów /dobór w ramach konsultacji/	badania teoretyczne i ćwiczenia doświadczalne	100.000	
					Ogółem	1.700.000	
					na badania teoretyczne		

3.2. Przewidywany rozwój struktury taktyki ogólnej

Analiza aktualnych źródeł i wydawnictw zarówno w Układzie Warszawskim, jak i w Siłach Zbrojnych państw NATO wskazuje na brak jednolitej interpretacji założeń organizacyjnych i strukturalnych taktyki ogólnej. Przedstawiona ocena aktualnego stanu istniejącego i struktury taktyki ogólnej w pierwszej części prognozy /punkt 1.1/ wskazuje, że wraz z powstaniem nowej techniki bojowej, a tym samym nowego rodzaju wojsk powstawać i rozwijać się będzie teoria i praktyka przygotowania i prowadzenia walki, specyficzna dla tego rodzaju wojsk. Oznacza to, że rozwój taktyki, w tym taktyki ogólnej i taktyki rodzajów wojsk przebiegać będzie drogą stopniowej ewolucji.^{20/}

W przyszłości /do lat 2005/ taktyka stanowić będzie nadal podstawowe, najniższe ogniwo sztuki wojennej, a taktyka ogólna jako "nadbudowa" taktyki spełniać będzie główną rolę i funkcje w realizacji celów poznawczych i badawczych.

Przewiduje się, że około roku 2000 nastąpi integracja wojsk zmechanizowanych i pancernych w wyniku której powstanie jakościowo inny rodzaj wojsk: wojska pancerno-zmechanizowane, będące główną siłą uderzeniową w walce lądowej. Powstaną też i rozwiną się jakościowo oraz ilościowo wojska powietrzno-manewrowe, przeznaczone głównie do opanowywania z powietrza obiektów wojskowych i terenowych w ugrupowaniu nieprzyjaciela. Prawdopodobnie po roku 2000 powstaną wojska kosmiczne i laserowe jako nowe, dwa rodzaje wojsk. Do czasu powstania wojsk laserowych pewne jest, że laser jako środek walki będzie wykorzystywany przez inne rodzaje wojsk, głównie przez wojska przeciwlotnicze. Zmiany jakościowe w lotnictwie spowodują, że zanikną dotychczasowe podspecjalności, gdyż rozwój tego rodzaju wojsk zmierza ku uniwersalizacji.

^{20/} - - - - -
Prognozowany rozwój struktury taktyki przedstawia schemat 7.

Przedstawione w niniejszej prognozie zmiany w strukturze taktyki, jako dyscypliny naukowej, uwzględniają jedynie rozpoczęte i kontynuowane prace naukowo-badawcze nad nowymi broniami i doskonalące już istniejących.

Nie wyklucza się, że do roku 2005 nastąpić może tzw. rewolucja technologiczna, która spowoduje powstanie nowych broni o zupełnie innych właściwościach niż przedstawiono w tej prognozie. Ten wariant jest jednak mało prawdopodobny.

3.3. Przewidywany rozwój potencjału naukowego taktyki ogólnej

Najważniejszym elementem potencjału naukowego są kadry naukowe. Z analizy aktualnego stanu kadr wynika, że stan ilościowy kadr naukowej z dziedziny taktyki ogólnej jest zadowalający. Przeprowadzone jednak badania wykazały, że pracownicy naukowci przede wszystkim z Katedry Taktyki Ogólnej ASG i WSO wchodzący w skład zespołów naukowo-badawczych, wydzielonych do rozwiązania prognozowanej problematyki z zakresu taktyki ogólnej, muszą być znacznie odciążeni od procesu dydaktycznego.

Drugi element potencjału naukowego, tj. zaplecze taktyki ogólnej zostało w ostatnim dziesięcioleciu /w latach siedemdziesiątych/ rozbudowane i zmodernizowane. Uporządkowano biblioteki naukowe, przy których urządzono i rozbudowano ośrodki naukowej informacji wojskowej. Stosownie do współczesnych wymogów urządzono i rozbudowano również poligony i place ćwiczeń. Są one sukcesywnie modernizowane i automatyzowane w postaci np. podnośników tarcz. W ostatnich trzech latach /1979-81/ urządzono na niektórych poligonach szkolne ośrodki zminiaturyzowanych rejonów zurbanizowanych /osiedla/.

Na Zachodzie również zmodernizowano i rozbudowano poligony oraz przystąpiono do rozbudowy międzynarodowych ośrodków naukowo-badawczych w ramach paktu NATO. Powstały m.in. ośrodki naukowo-

badawcze zajmujące się badaniami techniki i problemów z zakresu taktyki. W Centrum Badań techniki poddaje się próbom i badaniom różnego rodzaju prototypy uzbrojenia przed ich wprowadzeniem do wyposażenia brygad i dywizji sił zbrojnych państw wchodzących w skład NATO. Powstał również komitet ds. Zastosowania Elektronicznej Techniki Obliczeniowej w Systemach Dowodzenia, w tym także na szczeblach taktycznych.

3.3.1. Przewidywany rozwój kadry naukowej taktyki ogólnej

Taktyka ogólna integruje różne dziedziny wiedzy i specjalności. Do jej badania powinienⁿ być stworzony odpowiedni warsztat naukowy wraz z dobrze przygotowaną i dostatecznie liczebną kadrami naukowymi. Niezbędne są pewne zmiany w ramach struktur wewnętrznych, a także przesunięcia organizacyjne w celu włączenia w skład zespołów naukowych badawczych kadr naukowych /zajmujących się badaniem taktyki ogólnej/ o różnych specjalnościach takich, jak: programistów, "operatorów-matematyków", specjalistów od algorytmizacji procesów walki /działań bojowych/ oraz oficerów specjalistów: informatyków, cybernetyków, logiki i innych specjalistów, wojsk rakietowych i artylerii, obrony przeciwlotniczej, wojsk inżynierskich itp.

Praktyka wykazała, że badania problematyki taktyki oraz prace prognostyczne powinny być zintegrowane i realizowane przez kilka zespołów naukowych, w których skład wchodzi specjaliści różnych dziedzin. Również system badań i prac prognostycznych rozwoju taktyki ogólnej nie może się opierać jedynie o prace skromnego zespołu wyłonionego wyłącznie z jednej instytucji, np. Katedry Taktyki Ogólnej ASG WP. Taktyka jest przedmiotem zainteresowania i nauczania także w innych akademiach i uczelniach wojskowych oraz instytucjach wojskowych. Do powołania zespołów naukowych o poszerzonym składzie obligują ciągły wzrost zadań naukowo-badawczych i potrzeba systemowego sposobu /metod/ rozwiązywania problemów taktyki.

Do rozwiązania problemów z zakresu taktyki ogólnej zaprognozowanych na lata 1981-2005 niezbędne są zespoły naukowe złożone z wielu pracowników naukowych o różnych specjalnościach, w tym najczęściej specjalistów ogólnowojskowych, odpowiednio wykształconych i przygotowanych do działalności naukowo-badawczej.

Dlatego też w dziedzinie doktoryzacji należy w latach 1981-85 dokonać radykalnego przełomu. Do roku 1985 kadra naukowa zajmująca się teorią taktyki ogólnej, rozumianej jako dyscypliny naukowej powinna liczyć: 8-10 profesorów lub docentów /ASG - 1-2 i ewentualnie po jednym każda WSO, WAT i WAP/; 10-15 doktorów habilitowanych /ASG-2 i po jednym wszystkie WSO, WAT, WAP i WAM/ oraz około 50-60 doktorów /ASG-10-12 i po 2-3 każda WSO, WAT, WAP i WAM/.

Do rozwiązania problemów z dziedziny taktyki ogólnej wymienionych w punkcie 3.1. niniejszej prognozy należy zaangażować kadry naukowe wymienione w tabeli 1.

3.3.2. Przewidywany rozwój zaplecza taktyki ogólnej

Pierwszym głównym elementem zaplecza taktyki ogólnej są dowództwa i sztaby dywizji i okręgów wojskowych realizujące określone ćwiczenia dowódczo-sztabowe, z wojskami i doświadczalne.

Każdy prognozowany na przyszłość problem badawczy z zakresu taktyki ogólnej powinien być rozwiązany według określonego schematu /modelu/, w którym nie sposób wyeliminować ćwiczenia. Muszą one być poprzedzone etapem analitycznym, w którym dokonuje się oceny aktualnego stanu i rozwoju danego problemu naukowego z zakresu taktyki ogólnej. Dopiero w drugim etapie badawczym mogą być planowane i przeprowadzone ćwiczenia, przy czym powinny to być wpięrcw ćwiczenia dowódczo-sztabowe na szczeblu dywizji, a następnie - armii /okręgu wojskowego/ ze sztabami dywizji lub gry decyzyjnej. W dalszej kolejności mogą być przeprowadzone ćwiczenia z wojskami i doświadczalne, wymienione w punkcie 3.1. niniejszej prognozy.

Dotychczasowe warunki prowadzenia ćwiczeń taktycznych z wojskami wykazują wiele niedostatków i nie zawsze zapewniają pełną weryfikację hipotez naukowych ze względu na zbyt dużą umowność przede wszystkim w zakresie skutków działalności ogniowej strony przeciwnej. Z powodów oczywistych nie można np. pokazać /uwzględnić/ rzeczywistych następstw własnego ognia i ognia przeciwnika. Wprowadza się więc szereg uproszczeń w działaniu ćwiczących wojsk.

Powyższe fakty obligują do poszukiwania doskonalszych technik organizowania walki poprzez symulowanie ognia i jego niszczącego działania na te cele.^{21/} Stąd też należałoby stosować już w latach 1985-90 odpowiedni system laserowo-elektroniczny, który zmaksymalizowałby skutki ognia środków walki. Laserowo-elektroniczny system symulacji ognia i jego skutków zapewnia wymianę ognia między walczącymi stronami oraz rozstrzyga o jego celności i skutkach dzięki użyciu laserów. Poprzez symulowanie walki ogniowej można więc weryfikować hipotezy naukowe w taktyce i prowadzić naturalne eksperymenty w celu rozwiązania określanych problemów, a tym samym wypracowania nowych sposobów prowadzenia działań bojowych. Taki ośrodek systemu laserowo-elektronicznego do symulowania ognia i jego skutków należałoby rozbudować w latach 1985-90 na centralnym OC Drawsko o pojemności ćwiczeń do pułku włącznie.

System laserowo-elektroniczny symulacji ognia i jego skutków powinien umożliwić rzeczywistą próbę sił ćwiczących stron. Przy zastosowaniu laserów i odpowiednich urządzeń "blokad" /blokujących/ układu jezdni i celowania danego środka ognia można eliminować "trafiony laserem" środek walki /czołg, BWP, działo itp./.

Laserowo-elektroniczny system symulacji ognia umożliwia prowadzenie ćwiczeń dwustronnych z wojskami, przebiegających według decyzji ćwiczących i kończących się powodzeniem tej strony, która skuteczniej wykorzysta posiadane środki rażenia oraz warunki terenowe i okoliczności /sytuację taktyczno-operacyjną/, w jakich prowadzone będą działania bojowe.

Poligony stanowiąc będą nadal główny element zaplecza taktyki ogólnej. Ich dalsza rozbudowa i wyposażenie w różnorodne urządzenia 21/Wstępne założenia taktyczno-techniczne laserowo-elektronicznego systemu symulacji ognia na OC Drawsko zostały już opracowane. Autor prognozy /płk T. Wójcik/ wchodzi w skład zespołu naukowego powołanego w 1981r. do opracowania takiego projektu.

nia, głównie do szkolenia wojsk, nie mogą ograniczać organizowania i prowadzenia m.in. doświadczalnych ćwiczeń z wojskami dla celów badawczych i weryfikacji hipotez naukowych. Obecne usytuowanie poszczególnych poligonów nie zapewnia jeszcze w pełni prowadzenia ćwiczeń doświadczalnych dla rozwiązania określonego problemu z zakresu taktyki ogólnej, a taktyki w szczególności.

Zachowując dotychczasowe usytuowanie poligonów niezbędna jest jednak rozbudowa specjalnej /oddzielnej/ infrastruktury /dróg/ łączącej poszczególne poligony dla nadania ćwiczeniom doświadczalnym dużego rozmachu i dynamizmu /manewrowości/. Chodzi tu o oddzielne drogi wyłącznie dla ćwiczących wojsk.

Połączenie odpowiednimi drogami /głównie dla czołgów/ poligonów OC Czerwony Bór, OC Muszaki i OC Orzysz stworzy określone "ciągi i kierunki" działania oddziałów i związków taktycznych, umożliwi też stosowanie wszystkich rodzajów i form działań bojowych, w tym także działań OGM w sile DPanc.

Kolejny "ciąg i kierunek" działania wojsk z dużym rozmachem i dynamizmem powstanie po połączeniu kolejnych 3 poligonów OC Żagań, OC Wędrzyn i OC Drawsko odpowiednimi drogami dla czołgów. Ponadto zapewni się możliwości forsowania 2 przeszkód wodnych - Odry i Warty.

Aktualny stan poligonów nie zapewnia jeszcze prowadzenia wszystkich ćwiczeń doświadczalnych, zwłaszcza na szczeblu dywizji, dla rozwiązania problemów taktycznych wynikających z prognozy rozwoju taktyki ogólnej.

Na niektórych poligonach należałoby w latach 1982-85 wybudować następujące obiekty:

- fragmenty aglomeracji miejsko-przemysłowych /duże bloki, tunele, fragmenty zakładu przemysłowego, hałdy /wysypiska/ itp.;
- fragmenty lotniska z ważniejszymi obiektami, których zdobycie w działaniach bojowych decyduje o opanowaniu lotniska;
- rejony /stanowiska startowe/ rakiet wraz z wyrzutniami;
- wiadukty i nowoczesne, wielopoziomowe skrzyżowania dróg;
- inne fragmenty infrastruktury.

Kolejnym istotnym elementem zaplecza taktyki ogólnej są ośrodki dowodzenia. W horyzoncie 5-10 lat /do 1990 roku/ należałoby wyposażyć dywizyjne i okręgowe /armijne/ ośrodki dowodzenia w odpowiednie stymulatory odwzorowania pola walki, a przede wszystkim środki automatyzacji dowodzenia jakie będą w przyszłości wprowadzane do sztabów dywizji i armii.

Przewidywany rozwój biblioteki wojskowych i ośrodków naukowej informacji.

Aktualny stan bibliotek naukowych i ich ilość /36/ w pełni zapewnia uprawianie działalności naukowo-badawczej z dziedziny taktyki. Duże księgozbiory w 4 głównych bibliotekach umożliwiają zbieranie materiału roboczego /danych/ i konsultowanie wiedzy z zakresu taktyki ogólnej.^{22/}

Biblioteki wojskowe /dysponujące ponad 250 000 wol./ posiadają wiele wydawnictw i zbiorów zdezaktualizowanych. Pogłębia to i tak już trudne warunki lokalowe, utrudnia też szybkie wyszukanie odpowiedniej pozycji wydawnictwa. Stąd też ważną rolę spełniają archiwa, które powinny gromadzić /w odpowiedniej ilości/ wydawnictwa zdezaktualizowane.

W latach 1981-85 muszą być dokonane zmiany w obiegu informacji o zbiorach i zasadach korzystania z literatury w bibliotekach: Usprawnić należy przede wszystkim wyszukiwanie odpowiedniej literatury dotyczącej m.in. taktyki ogólnej. Aktualne katalogi są mało funkcjonalne, np. literatura z zakresu taktyki ogólnej, mająca niekiedy charakter interdyscyplinarny, jest często zamieszczona w katalogach zaliczanych do innych działów sztuki wojennej.

^{22/} - - - - -
Do bibliotek tych należą: Centralna Biblioteka Wojskowa, Biblioteka Naukowa Szt.Gen.WP, Biblioteka Główna ASG WP i Biblioteka Wojskowa GZSzB.

Usprawnienia wymagają też ośrodki naukowej informacji wojskowej. Do składu osobowego ośrodków naukowej informacji należy włączyć pracowników naukowych o wysokich kwalifikacjach, przede wszystkim oficerów ogólnowojskowych znających metodologię i strukturę taktyki. Wyceliniuje się dzięki temu nie tylko przypadki niewłaściwego zakwalifikowania w katalogach bibliotecznych określonych wydawnictw z dziedziny taktyki ogólnej do innych działów, ale również wymieszania odpowiedniej problematyki i tematyki w ramach poszczególnych działów taktyki, a taktyki ogólnej w szczególności. Przypadki wymieszania problematyki z zakresu taktyki ogólnej spotyka się nawet w wiodących bibliotekach naukowych, w tym i bibliotece naukowej ASG WP. Dla przykładu niektóre, specyficzne pozycje literatury z zakresu taktyki ogólnej rozrzucone są w katalogu bibliotecznym po całym dziale taktyki, a niekiedy i w innych dziedzinach sztuki wojennej /np. w sztuce operacyjnej/.

Rozbudowa fotolaboratoriów. W latach 1982-85 należałoby rozbudować na szczeblu centralnym, np. przy CAF "Czołówka" fotolaboratorium do wykonywania na szerszą skalę mikrofilmów oraz uruchomić produkcję krajową "czyt~~x~~ników" /urządzeń do odczytywania/ mikrofilmów. Mogą one być gromadzone /przechowywane/ w bibliotekach wojskowych, stanowiąc swoisty bank informacji i danych.

Mikrofilmy przyczynią się również do złagodzenia olbrzymich trudności lokalowych i braku miejsc na gromadzenie księgozbiorów i opracowań naukowych w bibliotekach.

Na marginesie warto zaznaczyć, że zbiory odpowiednich mikrofilmów z zakresu taktyki ogólnej znajdują się nawet na szczeblu profilującej katedry taktyki ogólnej Akademii Wojskowej NAL NRD w Dreźnie.

4. SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU PRAC PROGNOSTYCZNYCH ROZWOJU TAKTYKI OGÓLNEJ

4.1. Opis stosowanych metod i technik badawczych

W prognozowaniu rozwoju taktyki ogólnej kierowano się uniwersalnymi prawami dialektyki marksistowskiej i teorii poznania. Ujmowano w związku z tym poszczególne badane procesy i zjawiska w powiązaniu z ich otoczeniem, ustalono ich związki z innymi elementami rzeczywistości, wykrywając czynniki determinujące treść i charakter rozwiązywanych problemów badawczych.

Szczególnie istotne znaczenie miało dla prognozowania rozwoju taktyki powiązanie istniejącej teorii tej dyscypliny z praktyką ćwiczeń oraz odwrotnie, uogólnienie wniosków z ćwiczeń dla rozwijania teorii taktyki.

Rozpatrując rozwój taktyki jako dyscypliny naukowej badano w pierwszej kolejności pole walki, będące obszarem badawczym wielu nauk wojskowych. Głównie dzięki dialektycznemu podejściu do jego badania, wyodrębniono przedmiot badań taktyki i dokonano jego charakterystyki w świetle zainteresowań innych dyscyplin. Również metoda dialektyczna i teoria poznania umożliwiły określenie istoty walki pododdziałów, oddziałów i związku taktycznego oraz zweryfikowanie podstawowych kategorii taktyki.

Rozwinięciem badań było zastosowanie w celu prognozowania metod ogólnonaukowych: analizy i syntezy. Za pomocą tych metod ustalono, zwłaszcza merytoryczne i metodologiczne związki taktyki z innymi dyscyplinami nauk wojskowych oraz ich znaczenie w poznawaniu przedmiotów badań, punktów widzenia i stosowanych metod każdej z dziedzin. Pozwoliło to zweryfikować dotychczas istniejący zbiór elementów składowych taktyki - jej układ oraz zbiór powiązań między nimi - jej strukturę.

Ustalenie układu i struktury taktyki stanowiło podstawę, fundament budowania opisu dotychczasowego stanu wiedzy w zakresie taktyki. W badaniu dotychczasowego stanu wiedzy taktycznej w procesie analizy i syntezy posługiwano się abstrakcją, porównywaniem i kojarzeniem. Wyabstrahowane elementy pola walki, istotne dla uzyskania celu cząstkowego badań, umożliwiły znacznie głębsze poznanie rozpatrywanych problemów i zagadnień. Wyniki badań sposobem abstrahowania stanowiły bazę do porównywania faktów, zdarzeń i zjawisk w celu wyjaśnienia ich zmian i tendencji rozwojowych. W ten sposób właśnie wykryto między innymi cykliczną tendencję powstawania stanów równowagi w poziomie ilościowo-jakościowym sił i środków ofensywnych i defensywnych, co jednocześnie jest powodem zamierania manewru. Wykrycie tej tendencji pozwoliło z kolei, poprzez kojarzenie, sformułowanie kolejnej prawidłowości, że w warunkach względnej równowagi sił i środków ofensywnych i defensywnych ~~p~~owodzenia w walce należy szukać w odrodzeniu manewru, to jest w drodze zastosowania nowych, nieznanych przeciwnikowi /lub nieopanowanych przez niego/ sił i środków walki.

Niezwykle bogaty zakres przedmiotowy taktyki powodował, że w celu zbadania aktualnego stanu wiedzy taktycznej sięgnięto do ocen ekspertów. Uznano bowiem, że zespół specjalistów Katedry Taktyki Ogólnej w ASG nie jest w stanie samodzielnie, bez specjalistów innych dziedzin dokonać oceny tego stanu. Na podstawie znajomości dorobku naukowego, i zainteresowań badawczych ustalono kolektywnie skład ekspertów ze składu Katedry Taktyki Ogólnej i z poza niej /dotyczy tylko Wydziału Wojsk Lądowych ASG WP/. Grupa tych ekspertów uczestniczyła m.in. w "burzy mózgów" poświęconej układowi i strukturze taktyki jako dyscypliny naukowej, a także przy formułowaniu wniosków do prognozy walki do roku 2005. Ponadto eksperci brali udział w dyskusjach prowadzonych na wybrane zagadnienia dokonywanej prognozy.

Jednym z ważnych zadań badawczych z wykorzystaniem ekspertów było określenie struktury taktyki jako dyscypliny naukowej; wykrycie trendów rozwojowych walki i ustalenie hipotez jej przyszłego charakteru. Te ~~określone~~ hipotezy w następnej kolejności były wyryfikowane w kolejnych dyskusjach zespołu prognostycznego, wykorzystującego do tego celu kryterium postępu naukowo-technicznego.

W prognozowaniu rozwoju taktyki ogólnej posługiwano się następującymi technikami badawczymi: analiza literatury przedmiotu, wywiad, studiowanie materiałów z przeprowadzonych ćwiczeń, obserwacja bezpośrednia i pośrednia. Obserwacja pośrednia polegała na studiowaniu meldunków i sprawozdań z przebiegu ćwiczeń.

4.1.1. Ocena skuteczności stosowanych metod i technik badawczych

Skuteczność metod uniwersalnych i ogólnowojskowych również w taktyce jest bezsprzecznie duża, ale poziom tej skuteczności należy przede wszystkim od stopnia przygotowania metodologicznego prognostów.

Szczególnie ważną rolę w tym względzie ma uniejętność ustalenia celu badań, zadań badawczych, szczegółowych metod i technik badawczych oraz stosownej do właściwości badanej rzeczywistości, procedury badawczej.

Wielkość problemów badawczych, ich różnorodność i odmienne właściwości poznawcze wymagały stosowania również wielu metod i technik badawczych, znaczna ilość problemów badawczych wymagała rozwiązania przy pomocy kilku metod i technik badawczych jednocześnie. Skuteczność każdej metody i techniki jest problemem dyskusyjnym gdyż ustalić trzeba określone kryteria pomiaru jej stopnia wpływu w rozwiązaniu problemu. Aby w pełni opisać skuteczność metod i technik badawczych w badaniu rozwoju taktyki należałoby wpierw określić wszystkie problemy badawcze w dziedzinie taktyki, przypisać im wszystkie możliwe metody i techniki badawcze, jakie mogą służyć

rozwiązaniu tych problemów oraz porównując otrzymane wyniki /jakość rozwiązań - co jest problematyczne do ustalenia/ ustalić jaka metoda i technika badania, a w jakim stopniu jest skuteczna ze względu na cel badań. Jest to praktycznie niemożliwe.

Z tego też względu ocena skuteczności metod i technik badawczych będzie zawężona do scharakteryzowania tylko niektórych z nich naszym zdaniem podstawowych.

Metody ogólnonaukowe: dialektyka marksistowska, teoria poznania oraz metody podejścia, analiza, synteza, abstrahowanie, kojarzenie, porównywanie są nieodłącznym elementem badań taktyki, wszystkich jej problemów badawczych.

Pozwoliły one uporządkować wiele faktów, danych empirycznych, przekształcać otrzymane informacje, sformułować hipotezy, wytyczyć kierunki rozwoju teorii taktyki. Z drugiej strony, uogólnienia teoretyczne dzięki zastosowaniu operacji logicznych stały się źródłem wielu wskazań zastosowania teorii w praktycznym działaniu wojsk.

Ze względu na to, że taktyka staje się coraz bardziej rozwiniętym systemem teoretycznej wiedzy tym większą rolę spełniają w niej metody i operacje o charakterze logicznym.

Powstaje wyraźna potrzeba udoskonalenia zbierania faktów, danych ilościowych i jakościowych o zjawiskach pola walki. Oprócz udoskonalenia obserwacji niezbędną metodą empiryczną powinien być eksperyment. Dotychczas stosowane eksperymenty nie w pełni odpowiadają wymogom metodologicznym. Stąd wiele danych uzyskanych tą drogą nie odpowiada prawdzie; należy je zatem weryfikować innymi metodami. Wiele trudności sprawia zagadnienie pomiarów badanych faktów, zjawisk oraz zamiana wielkości jakościowych na ilościowe. Powoduje to określone trudności nie tylko w opisie naukowym, ale, co gorsze, zniekształca go.

Opis, klasyfikację i systematyzację faktów i zjawisk prowadzono za pomocą operacji logicznych stosowanych zarówno w etapie empirycznym, jak i teoretycznym często mają piętno teorii doktrynalnej i z tego powodu część badaczy czasem tendencyjnie zmienia uzyskane wyniki. Skutki tych działań są oczywiście niepowetowane. Skład zespołu prognostycznego uznawał przede wszystkim wyniki rzetelnie prowadzonych, poprawnych metodologicznie badań i dopiero potem ustosunkowywał się do założeń doktrynalnych, traktując je jedynie jako inny punkt widzenia.

4.2. System organizacyjny prac prognostycznych

System organizacyjny prac prognostycznych w katedrze TO dostosowany został do celu i zadań, jakie wynikały z opracowania prognozy rozwoju taktyki ogólnej oraz możliwości i predyspozycji kadry naukowo-dydaktycznej. W systemie tym dominowała tradycyjna struktura organizacyjna, polegająca na powołaniu zespołu prognozowania^{23/} /przewodniczący zespołu, główny autor i dwóch współautorów/. Każdy członek zespołu /pracownik naukowy/ otrzymał konkretne zadanie /zakres pracy/ do prognozowania bez zwolnienia z dotychczas wykonywanych obowiązków i zadań wynikających z zajmowanego stanowiska.

Na podstawie analizy porównawczej możliwości poszczególnych pracowników naukowo-dydaktycznych katedry stwierdzono, że w skład zespołu można powołać jedynie 2-3 oficerów o ambicjach twórczych, odpowiednich zainteresowaniach i doświadczeniach. Stąd też dobór oficerów do zespołu nie był przypadkowy. Nie mniej jednak z uwagi na brak doświadczenia, nawyków i wypracowanych metod prognozowania,

^{23/} - - - - -
W Katedrze TO powołano zespół prognozowania w składzie:
- główny autor - zca szefa katedry - płk dr Teofil WDJCIK
- współautorzy - nauczyciele akademicki:
- mjr dypl. Ryszard WROBLEWSKI
- ppłk dypl. Tadeusz BOGUSZ
- kpt. dypl. Witold SZYMANSKI.

a także usankcjonowanych zasad i podziału /kwalifikacji/ dyscypliny naukowej "taktyki" na specjalności /podspecjalności, specjalizacje, problemy i tematy/ napotymano na olbrzymie trudności w prognozowaniu rozwoju taktyki ogólnej.

4.2.1. Ocena skuteczności przyjętej organizacji prognozowania

Przyjęta organizacja prognozowania w katedrze jest mało skuteczna ze względu na doraźną strukturę organizacyjną zespołu, duże obciążenie poszczególnych członków zespołu procesem dydaktycznym i naukowo-badawczym i brak możliwości systematycznego zaangażowania oficerów w pracy prognostycznej.

Stąd też prace prognostyczne prowadzone były doraźnie, tylko w niektórych okresach, na ogół w bardzo krótkim czasie i z reguły w przedziałach wolnych od obciążenia procesem dydaktycznym. ~~Ujemny wpływ na jakość prac prognozowania wywarły również mierne umiejętności prognozowania niektórych członków zespołu oraz brak opracowania teoretycznego i ogólnych zasad prognozowania rozwoju nauk wojskowych.~~

Z doświadczeń pracy zespołu prognozowania w Katedrze TO wynika, że struktura organizacyjna zespołu prognozowania nie może być kształtowana dowolnie. Powinna ona być zawsze pochodną celu i charakteru zadań, jakie zespół ma do wykonania, a także najbardziej korzystnych sposobów realizacji tych zadań. Stąd też w wyniku analizy zadań prognozowania należy wpieryw ustalić ogniwa /problemy prognozowania/ podstawowe i drugorzędne, a następnie dobierać do ich realizacji odpowiednich wykonawców i wreszcie utworzyć strukturę organizacyjną prac prognostycznych, w tym także zespołu prognozowania.

4.2.2. Propozycje dotyczące organizacji systemu prac prognostycznych w przyszłości

Proponuje się powołać w katedrze TO stały /etatowy/ zespół prognozowania w składzie: zastępca szefa katedry ds. naukowych, docent katedry, 2-3 oficerów - pracowników naukowo-dydaktycznych i jeden

pracownik /oficer wstanie spoczynku/. W miarę możliwości zespół ten powinien być odciążony procesem dydaktycznym, sprawami organizacyjno-sprawozdawczymi i innymi pracami.

System prac prognostycznych nie może się opierać jedynie o prace zespołu Katedry TO ASG WP. Taktyka jest bowiem przedmiotem nauczenia również w WAT, WAP i we wszystkich wyższych szkołach oficerskich /WSO/ oraz w CDO. Wzrost zadań naukowo-badawczych aktualnie i w przyszłości obliguje do rozwiązywania problemów w sposób systemowy. Dotyczy to także prac prognostycznych. Za takim systemowym prognozowaniem taktyki ogólnej przemawia fakt zajmowania się przez wymienione uczelnie i sztaby taktyką na różnych szczeblach dowodzenia. Ma to bowiem kapitalne znaczenie w prognozowaniu, gdzie wymaga się przewidywania rozwoju taktyki w sposób kompleksowy.

Kadra Katedry TO ASG WP spełnia głównie funkcję dydaktyczną i stąd nie jest w stanie w sposób kompleksowy wykonywać prac prognostycznych rozwoju taktyki w sposób całościowy /kompleksowy/.

Proponuje się, aby system prac prognostycznych rozwoju taktyki obejmował obok zespołu Katedry TO ASG WP również zespoły następujących uczelni wojskowych i wojsk:

- kadry taktyki rodzajów wojsk WAT i WAP - 2 pracowników /oficerów/;
- cykle taktyczne WSOWPanc i WSOWZmech - po 2 oficerów;
- cykl taktyki ogólnej i rodzajów wojsk CDO - 2 oficerów;
- okręgów wojskowych - 1-2 oficerów;
- związków taktycznych /w wydziałach operacyjnych/ - 1 oficer;
- Głównego Zarządu Szkolenia Bojowego - zespół naukowo-badawczy do prowadzenia badań problematyki taktycznej /taktyki ogólnej/;
- Sztabu Generalnego WP - zespół naukowo-badawczy, koordynujący całość badań problematyki taktycznej.

Wyk.w 4 egz.

Egz. nr 1- Bibl.Szkol. Egz.nr 2-4 - Kanc.WWL

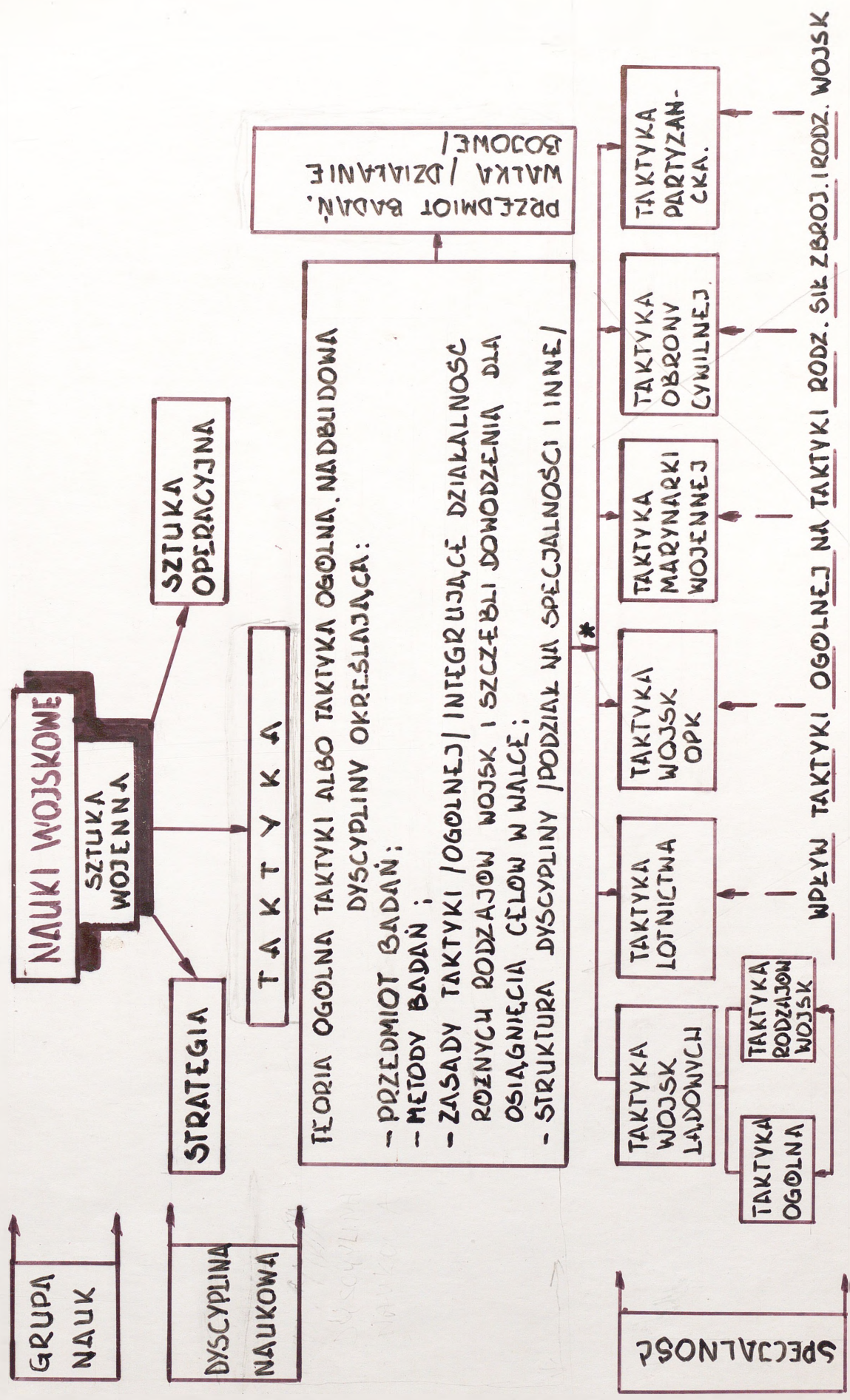
Wyk.płk T.Wójcik tel.50392

mjr R.Wróblewski

DrukE.K.dnia 15.01.82r.

Nr ks.masz.Pf.1/KTO

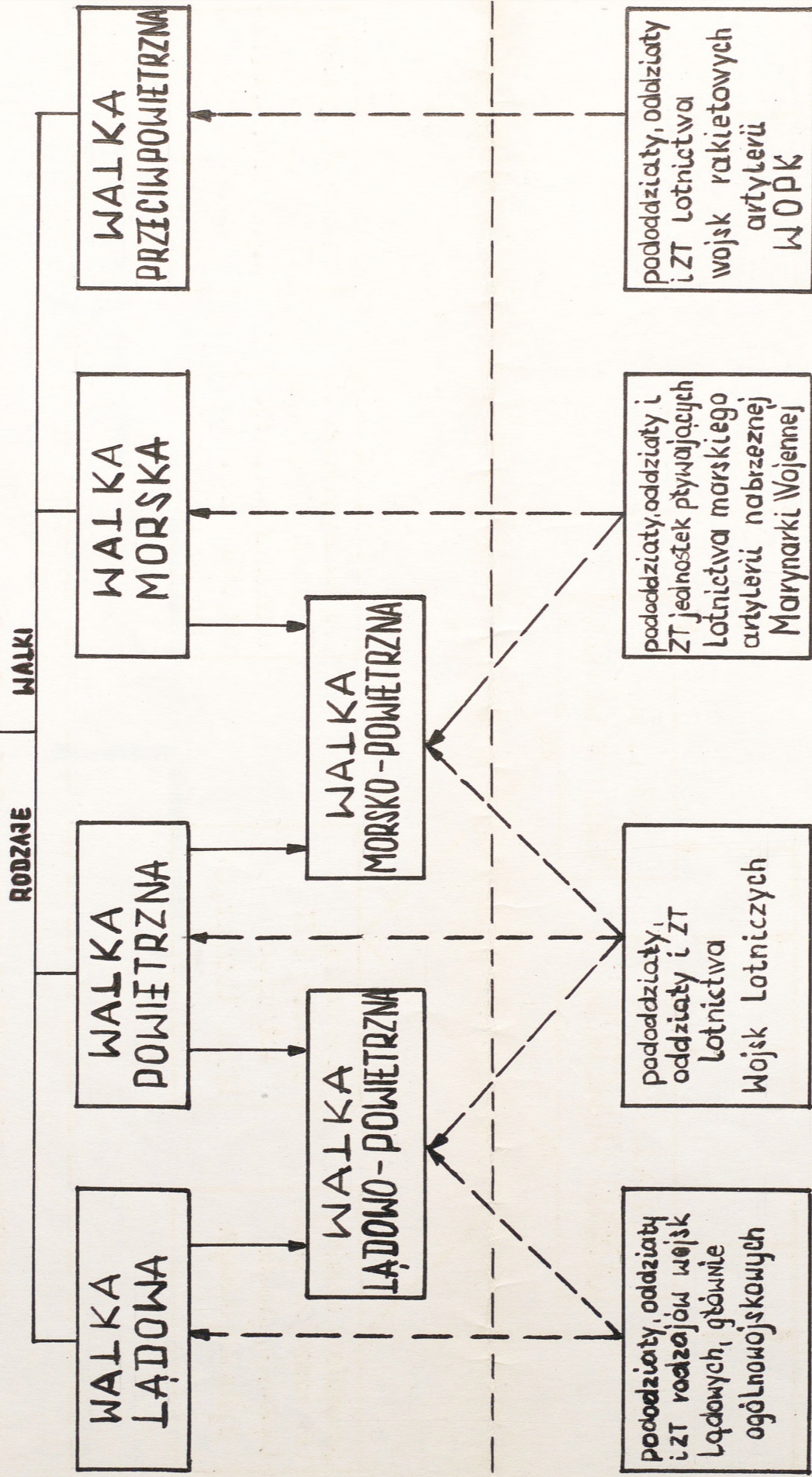
/ DYSCYPLINA NAUKOWA /



* - PODZIAŁ OBNIAZUJĄCY WG WYDAWN. ASG WP WEWN 3308/77 NAUKA WOJENNA I SYSTEM OBRONY PAŃSTWA.

TAKTYKA
OGÓLNA

WALKA



PRZEDMIOT BADAŃ

SILY I ŚRODKI WALKI

PRZEDMIOT ZAINTERESOWAN KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ ASG WP

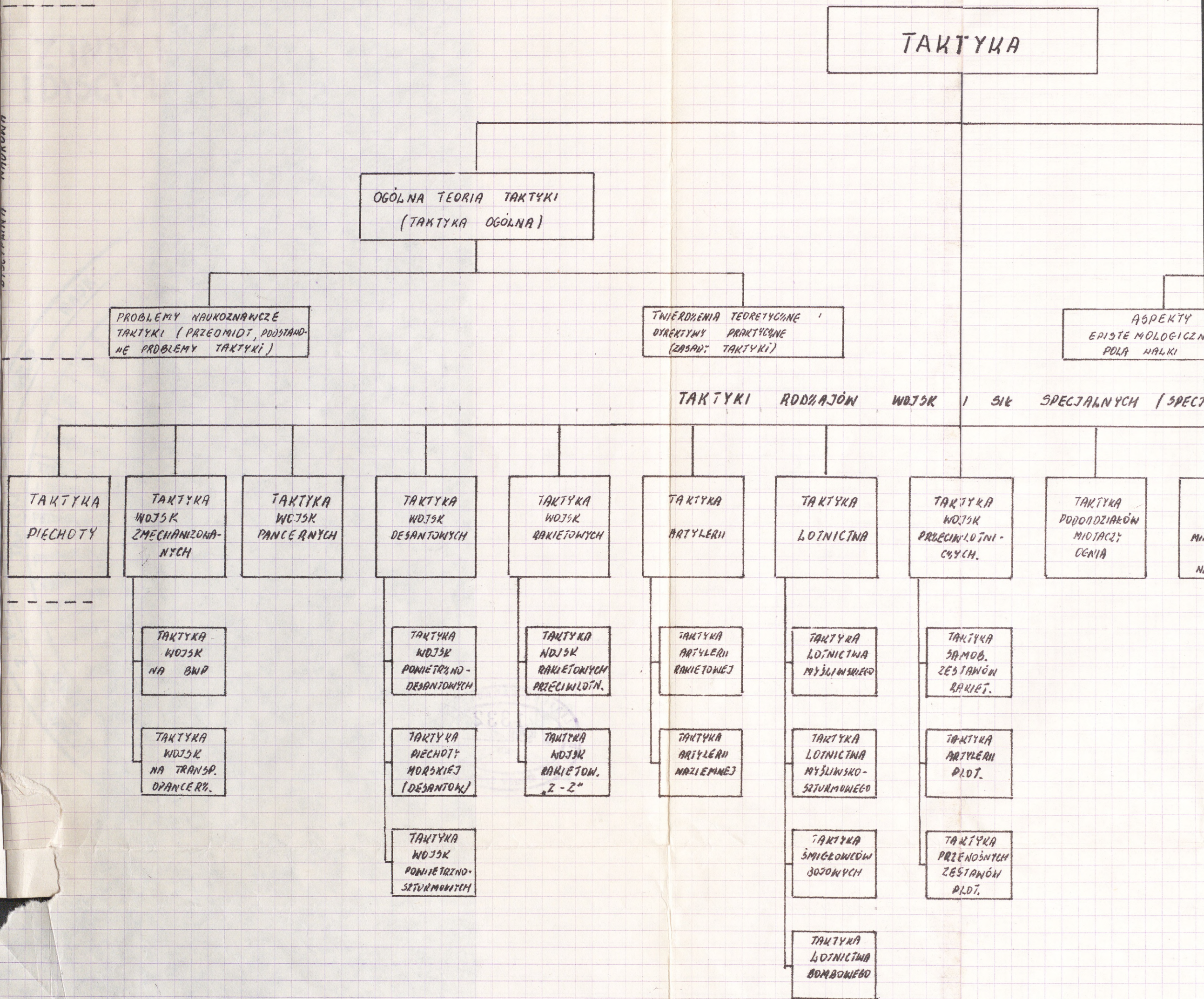
KATEDRA
TAKTYKI OGÓLNEJ
ASG WP

WALKA
LĄDOWA

WALKA
LĄDOWO-POWIETRZNA

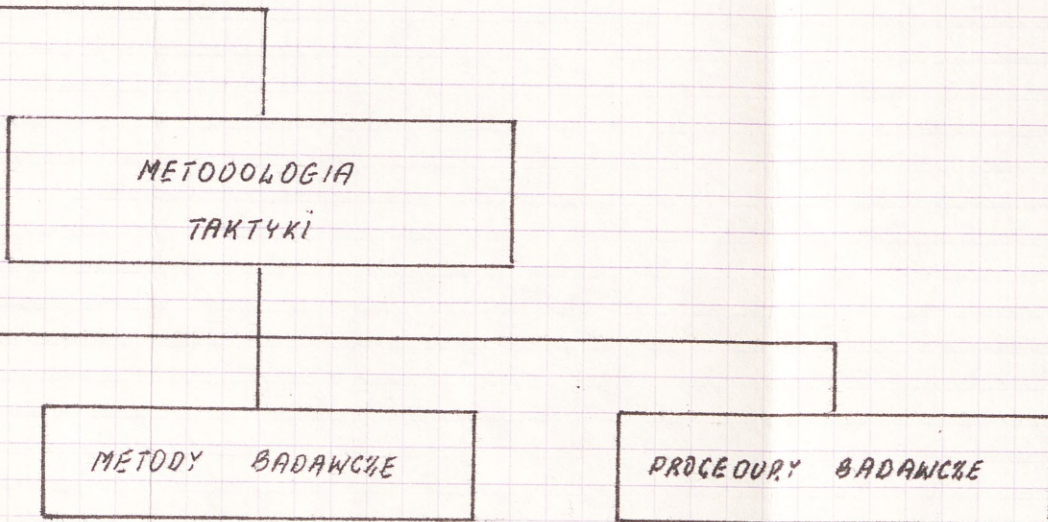
TAKTYKA JAKO DYSCYPLINA NAUKOWA

(układ i struktura taktyki - stan aktualny proponowany)

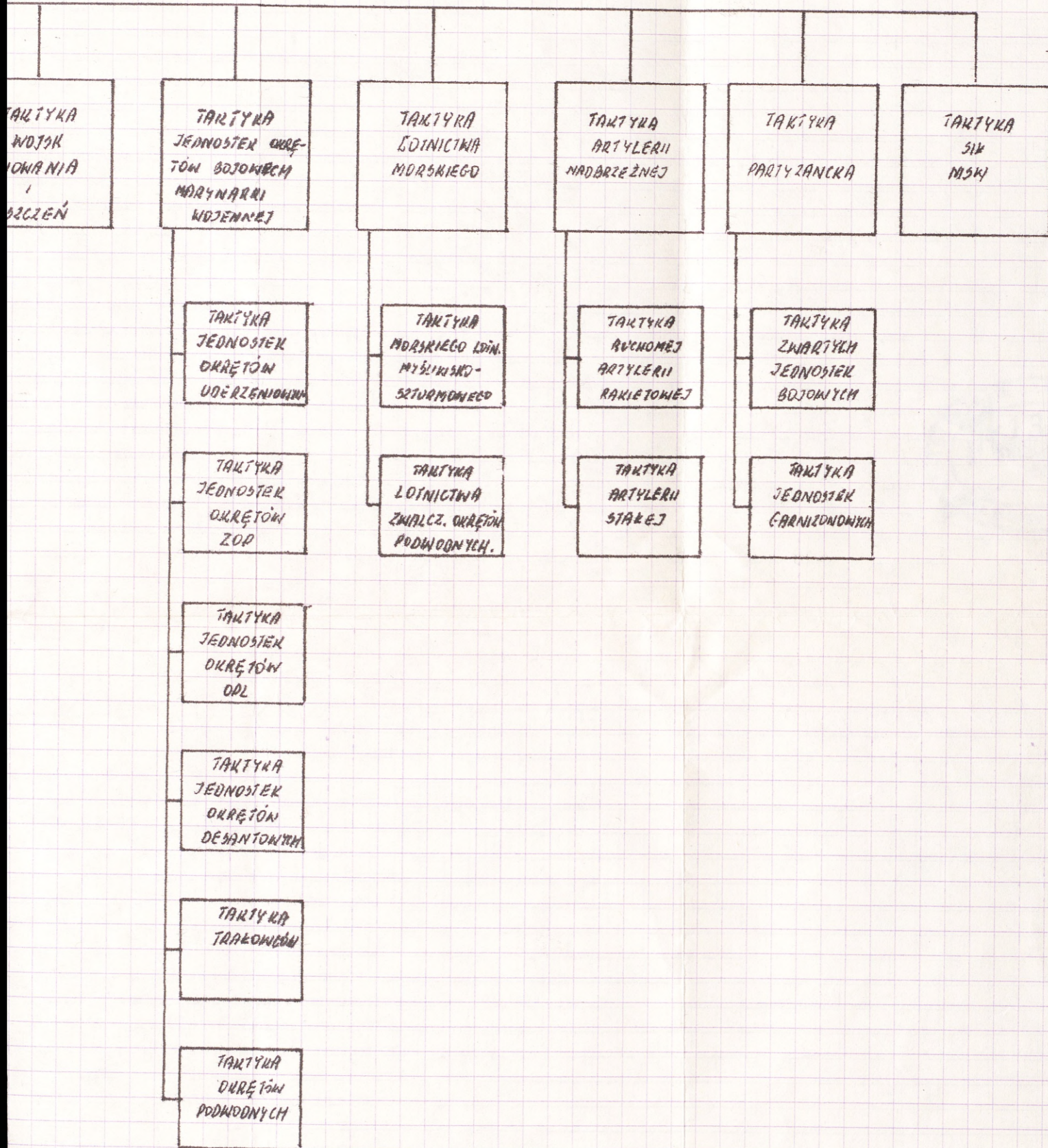


UWAGA! Kryterium podziału na specjalności jest sposób bezpośredniego zwalczania nieprzyjaciela (prowadzenia walki)

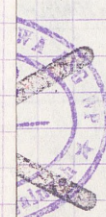
o przypisach)



ALNOŚCI TAKTYKI)

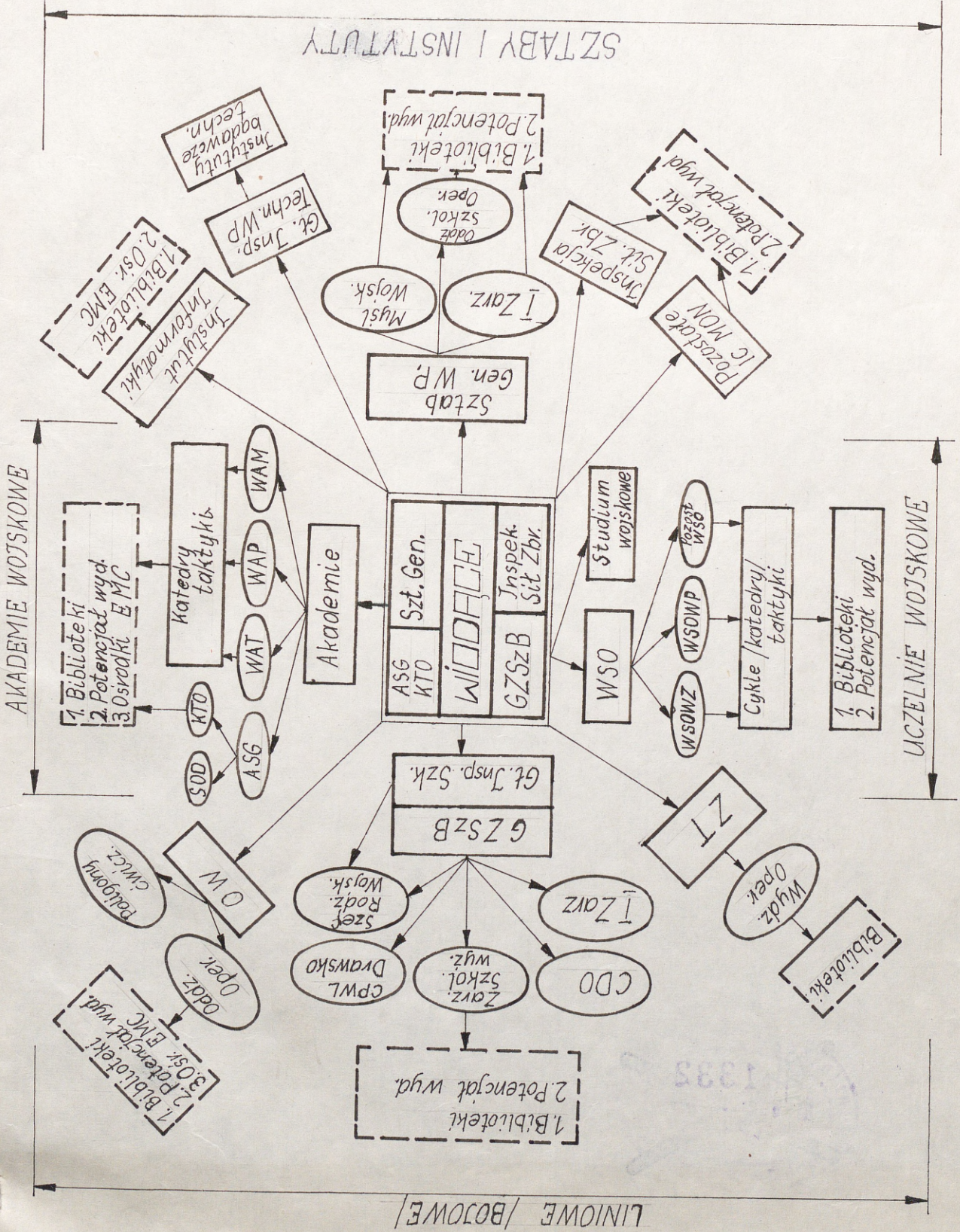


ki: ubrojenia).



ZWIĄZEK TAKTYKI Z INNYMI NAUKAMI WOJSKOWYMI I DYSCYPLINAMI SZTUKI WOJENNEJ





TAKTYKA JAKO DYSCYPLINA

/UKŁAD I STRUKTURA TAKTYKI-PROGNOZA

TAKTYKA

DYSCYPLINA

OGÓLNA TEORIA
TAKTYKI
/TAKTYKA OGÓLNA/

PROBLEMY NAUKOWA-
WCZE TAKTYKI
/PRZEDMIOT, PODSTAWOWE
ZAGADNIENIA TAKTYKI/

TWIERDZENIA TEORETYCZNE
/DYREKTYWY PRAKTYCZNE
/ZASADY WALKI/

ASPEKT
EPISTEMOLOG
DOLA WALKI

SPECJALNOŚCI

TAKTYKI RODZAJÓW WOJSK I SIŁ SPECJALNYCH

TAKTYKA
WOJSK
PANCERNO-
ZMECHANIZOWA-
NYCH *

TAKTYKA
WOJSK
DESANTOWYCH

TAKTYKA
WOJSK
RAKJETOWYCH

TAKTYKA
ARTYLERII

TAKTYKA
WOJSK
PRZECIWOLOTNICZYCH
I PRZECIWRAKJETOWYCH

TAKTYKA
WOJSK
MINOWANIA
I NISZCZEŃ

TAKTYKA
LOTNICTWA

TAKTYKA
LOTNICTWA
MORSKIEGO

TAKTYKA
JEDN. OKRĘTÓW
BOJOWYCH
MAR. WOJ.

TAKTYKA
ARTYLERII
NADEBR
MA

TAKTYKA
WOJSK
POW-DESAN.

TAKTYKA
WOJSK
RAKJETOWYCH
"Z-Z"

TAKTYKA
ARTYLERII
RAKJETOWEJ

TAKTYKA
SAMOBIEŻNYCH
ZESTAWÓW
RAKJETOWYCH

TAKTYKA
NISZCZEŃ
ŚRODKAMI
KONWENCJONALNYMI

TAKTYKA
LOTNICTWA
UNIERSALNEGO

TAKTYKA
MORSKIEGO
LOTNICTWA
MYSL-SZTURM

TAKTYKA
JEDNOSTEK
OKRĘTÓW
UDERZENOWYCH

TAKTYKA
PIECHOTY
MORSKIEJ

TAKTYKA
WOJSK
RAKJETOWYCH
"Z-P"

TAKTYKA
ARTYLERII
NAZIEMNEJ

TAKTYKA
PRZENOŚNYCH
ZESTAWÓW
RAKJETOWYCH

TAKTYKA
NISZCZEŃ
ŚRODKAMI
JADROWYMI

TAKTYKA
SAMOŁOTO-
ŚMIGŁOWCÓW *

TAKTYKA
LOTNICTWA
ZOP

TAKTYKA
JEDNOSTEK
OKRĘTÓW
ZOP

TAKTYKA
WOJSK
POWIETRZNO-
SZTURMOWYCH

TAKTYKA *
LASEROWYCH
ZEST. PLOT
I P. RAKJETOWYCH

TAKTYKA *
LATAJĄCYCH
OBIEKTÓW
ZDALNIE STERN.

TAKTYKA
JEDNOSTEK
OKRĘTÓW
DESANTOWYCH

W tym poduszakowce

TAKTYKA
JEDNOSTEK
OKRĘTÓW
OPL

TAKTYKA
JEDNOSTEK
OKRĘTÓW
PODWOJNYCH

TAKTYKA
TRAFOWCÓW

PODSPECJALNOŚCI

UWAGA: * Nowe specjalności i podspecjalności taktyki powstałe w latach 1985 - 2005.

Wskazane

METODOLOGIA
TAKTYKI

Y
GICZNE
KI

METODY
BADAWCZE

PROCEDURY
BADAWCZE

/SPECJALNOŚCI TAKTYKI/

TAKTYKA
ARTYLERII
PRZEZNEJ
R. WOJ.

TAKTYKA
PARTYZANCKA

TAKTYKA
SIE
MSW

TAKTYKA
WOJSK
KOSMICZNYCH
*

TAKTYKA
WOJSK
LASEROWYCH
*

JNNE
TAKTYKI
*

TAKTYKA
RUCHOMEJ
ARTYLERII
RAKJETOWEJ

TAKTYKA
ZWIARTYCH
JEDNOSTEK
BOJOWYCH

TAKTYKA
ARTYLERII
STALEJ

TAKTYKA
JEDNOSTEK
GARNIZONOWYCH



OBCIĄŻENIE DYDAKTYCZNE I OGÓLNE^{x/} W ROKU SZKOLNYM
NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ ASG WP

Powyższe obciążenie opracowano na podstawie projektu norm czasowych wydanych w 1981r. w ASG WP.

1. Obciążenie dydaktyczne:

- 270 godz. - dydaktycznych programowych;
- 30 " - wykłady i różne informacje poza katedrą /w WSO, Studium Wojsk itp./;
- 270 " - praca instruk.-metodyczna;
- 20 " - przyjęcie egzaminów;
- 30 " - prace kontrolne /z ćwiczenia/;
- 90 " - kierowanie pracami kursowymi;
- 300 " - opracowanie ćwiczeń, materiałów teoretycznych i pomocy dydaktycznych;
- 50 " - kierowanie pracą dyplomową;
- 170 " - udział w różnych ćwiczeniach /1 miesiąc/.

Razem 1230 godzin

2. Obciążenie ogólne /inne/:

- 300 godz. - szkolenie ogólne kadry /WF, ogniowe itp./;
- 100 " - języki obce;
- 110 " - służby różne;
- 40 " - podróże służbowe, inspekcja itp.;
- 300 " - pisanie rozpraw doktorskich i inne prace naukowo-badawcze.

Razem 850 godzin

OGÓLEM - 2080 godzin

^{x/} Obciążenie obliczono na podstawie norm czasu zawartych w projekcie. Rocznie przypada 10,5 miesiąca pracy oraz jeden miesiąc urlopu wypoczynkowego i 0,5 miesiąca urlopu. Miesięcznie przypada średnio 170 godzin pracy x 10,5 miesiąca daje około 1785 godzin.
Wniosek - ponad 300 godzin przypada na pracę poza godzinami służbowymi.

